Гос. книжная палата УзССР
2-1 697

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

22 май, пайшанба, 1997 йил

Сотувда эркин нархда. | № 110 (1627)

ЮКСАК ҲУҚУҚИЙ ТАФАККУР -- ДЕМОКРАТИК ЖАМИЯТ ТАҚОЗОСИ

Илгари хабар қилинганидек, Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов 20 май куни республика ҳуқуқ-тартибот идоралари раҳбарлари, ҳуқуқшунос олимлар, оммавий ахборот воситалари вакиллари билан учрашди.

Учрашувда халқимизнинг ҳуқуқий маданиятини ошириш, ҳуқуқшунос кадрлар тайёрлаш, қабул қилинган қонун ва қонунчилик ҳужжатлари моҳиятини аҳоли кенг қатламларига янада чуқурроқ етказиш билан боғлиқ масалалар хусусида фикрлашилди.

Биз юртимизда эркин, ҳуқуқий, демократик давлат барпо этяпмиз, деди Президент. Мамлакатимизда давлат қурилиши, сиёсат, иқтисодиёт, маънавият соҳаларида амалга оширилаётган ислоҳотлар ана шу эзгу мақсадни рўёбга чиқаришга қаратилган. Бу олий мақсадга эришишда халқнинг ҳуқуқий жиҳатдан билимли бўлиши, жамиятнинг сиёсий фаоллиги, демократик тамойилларнинг кишилар онгига теран сингиб бориши муҳим аҳамият касб этади. Бизнинг қонунларимиз одамлар онгида ана шу тушунчаларни шакллантиришга хизмат қилиши даркор. Бу эса ҳуқуқ-тартибот идоралари, шу соҳа ўқув юртлари, ҳуқуқшунос олимлар олдида турган долзарб вазифадир.

Хўш, бу вазифа бугунги кунда қай даражада ҳал этилмоқда?

Унинг долзарблиги нималарда намоён бўлади?

Ўзбекистон XX асрнинг охирги ўн йиллигида мустақилликка эришиб, ўзига хос ва мос тараққиёт йўлини танлаб олди. **Бу йўлнинг моҳияти бозор муносабатларига асосланган эркин фуқаролар жамиятини қуриш, халқимизга муносиб турмуш шароити яратиб беришдан иборатдир.** Мана шу мақсадимиз қабул қилинаётган фармонлар, ҳукумат қарорлари, қонунлар орқали одамларга етиб боряптими, халқимиз ислоҳотларнинг моҳиятини теран тушуниб етяптими, масаланинг муҳим жиҳатларидан бири ана шу саволларга жавоб топишдан иборат.

Бунга эришиш учун қандай шартларга амал қилишимиз, ҳаракатимиз замирида қандай асослар бўлиши керак? Бунда, биринчидан, жамиятнинг сиёсий фаоллигини ошириш тақозо этилади. Токи, одамлар ислоҳотларга қизиқишини намоён эта олсин. **Унинг кузатувчиси ёки иштирокчиси эмас, балки бевосита ижрочиси сифатида юқоридаги олий мақсадни англаб етсин.** Зеро, биздан озод ва обод ватан қолсин, деган шиоримиз одамларнинг онгига теран сингиб борса, улар танлаган йўлимизни чин юракдан қўллаб-қувватласагина, саъй-ҳаракатларимиз кутилган самарани бериши мумкин, деди Ислом Каримов.

Бунга қандай эришилади, аввало, аҳолига чуқур ҳуқуқий билим беришни йўлга қўйиш, бу орқали ҳуқуқий маданиятнинг юксалишига эришиш, бошқача айтганда, том маънодаги ҳуқуқий онгни шакллантириш талаб этилади. Бу жамиятнинг тўғри, демократик йўлдан ривожланиши учун зарурдир. Чунки ҳуқуқий тафаккур шаклланмаса, турли хил номутаносибликлар келиб чиқади. Бунга 90-йиллар бошида мамлакатимизда рўй берган вазиятни мисол келтиришимиз мумкин. Шундай экан, юксак ҳуқуқий тафаккур, ҳуқуқ устуворлиги нафақат бугунги жамиятимиз учун, балки биздан кейин келадиган авлодлар учун ҳам зарурдир.

Мамлакатда адолат тамойиллари амал қилиши, барқарорлик ҳукм суриши учун **уч субъектнинг, яъни давлат, жамият ва фуқароларнинг ўзаро муносабатларидаги қонунийлик асос бўлади. Бошқача айтганда, ана шу уч субъект -- давлат, жамият ва инсон муносабатларида уйғунликка, уларнинг манфаатлари бир-бирига мос келишига эришилсагина, ота-боболаримиз орзу қилган адолатли жамият барпо бўлади.** Улар бир-бирининг ҳуқуқини яхши билиши ва ҳурмат қилиши осойишталик ва фаровонликнинг зарур шарти ва муҳим омилидир.

Шўро замонида давлат ўз ҳуқуқини яхши билган ва манфаатларини мустаҳкам ҳимоя қилган, давлат манфаатлари жамият ва инсон манфаатларидан доимо юқори қўйилган. Бизнинг Конституциямизнинг ўзига хос жиҳати, эски қонунлардан фарқи шундаки, унда инсон ҳуқуқини таъминлаш устувор йўналиш қилиб белгиланган. Лекин кўпгина одамлар ўша эски мафкура асоратларидан жуда секинлик билан халос бўлмоқда. Бу, афсуски, ҳуқуқ-тартибот соҳасида ишлаётган ходимларга ҳам тегишлидир. Чунки улар ҳам ўша эски мафкура асосида, ўша замон олий ўқув юртларида таълим олган, тарбияланган. Бунда уларни, маълум маънода, айблаб бўлмайди, аммо янги тафаккурнинг улар онгига ғоят секин сингиши, дунёқарашлари кескин ўзгармаётганини айтиб ўтишга тўғри келади.

Жамият ҳуқуқи масаласига келсак, мамлакатимизда уни шакллантириш ва рўёбга чиқариш борасида жиддий ишлар қилинди, деди давлатимиз раҳбари. Бир неча сиёсий партия ва ҳаракатлар, кўплаб жамоат ташкилотлари, маҳаллалардаги ўз-ўзини бошқариш органлари самарали фаолият кўрсатмоқда. Жамиятимизда кўп партиялилик қарор топди, сўнгги парламент сайловлари шу асосда ўтказилди. Буларнинг барчаси жамият ҳуқуқи пухта ҳимоя қилинаётганининг далилидир.

Учинчи, таъбир жоиз бўлса, энг муҳим субъект -- инсоннинг ҳуқуқини таъминлаш бутун дунёда долзарб ва мураккаб муаммо, ҳар бир давлатнинг муқаддас вазифаси бўлиб келган. Чунки инсон ҳуқуқи тушунчаси жуда кенг бўлиб, унга нисбатан қарашлар ҳам хилма-хилдир.

Кейинги йилларда Ўзбекистонда бу борада ҳам жаҳон тажрибасига таянган ҳолда кўп ишлар амалга оширилди. Зарур қонунчилик ҳужжатлари, хусусан, Фуқаролик процессуал ва Жиноят процессуал кодекслари қабул қилинди. Олий Мажлиснинг инсон ҳуқуқлари бўйича вакили, Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Миллий маркази, Амалдаги қонун ҳужжатлари мониторинги институти каби ташкилотлар фаолият кўрсатмоқда. Эндиги вазифа ана шу қонунлар моҳиятини аҳоли кенг қатламларига етиб боришига ва мазкур ташкилотлар таъсирини ҳар бир фуқаро сезишига, ҳис этишига эришишдан иборатдир. **Ўзбекистон инсон ҳуқуқини таъминлаш борасида дунёда ҳеч бир мамлакатдан кам бўлмаслиги керак.** Бунинг ҳам сиёсий, ҳам инсоний жиҳатдан нечоғлик аҳамиятга эга эканини изоҳлаб ўтиришга ҳожат йўқ, деб ўйлайман.

Бу масаланинг яна бир муҳим жиҳати шундаки, инсон ҳуқуқини ҳимоя қилиш демократиянинг асоси ҳисобланади. Бизга демократияни ўргатишга интилувчилар кўп бўлди. Улар орасида ўзимиздан чиққанлар ҳам бор эди. Лекин биз бу борада ҳам ўзимизга хос йўлдан бордик. Яъни, **биз демократиянинг умумий тамойилларига қатъий амал қиламиз. Айни чоғда жамиятни демократиялаштиришда халқимизнинг ўзига хослигини, миллий тафаккурни инобатга олмоғимиз даркор.** Эркин демократик жамиятга босқичма-босқич ўтиш орқали борамиз. Ҳеч бир мамлакатда демократия бир кунда қарор топган эмас. Биз улар босиб ўтган ўн йилликларни балки тезроқ босиб ўтармиз. Лекин бу ишда ҳеч кимдан, ҳатто демократия энг ривожланган мамлакатлардан ҳам нусха кўчириб бўлмайди, дея таъкидлади юртбошимиз. Шошма-шошарлик эса демократик тамойилларнинг обрўсини тушириб қўйиши, мутлақо тескари натижалар бериши мумкин. Буни айрим қўшни давлатлардаги вазият, хусусан, қуролли можаролар, одамларнинг бир неча ойлаб маош олмаслиги каби ҳолатлар кўрсатиб турибди. Бунинг асосий сабаби эса ҳуқуқий тафаккурнинг етишмаслигидир. Биз эса демократик тамойилларнинг одамлар онгига сингиб боришига, ҳуқуқ ҳаётимизнинг ажралмас қисми бўлишига эришмоғимиз даркор. Қонунларнинг вазифаси мана шулардан иборатдир.

Бунинг учун эса қуйидаги жиҳатларга аҳамият бермоқ лозим. Биринчидан, халқимиз Президент, Олий Мажлис, ҳукумат қандай фармон, қонун, қарор қабул қиляпти, бундан тўла хабардор бўлиши керак. Иккинчидан, айниқса инсон ҳуқуқига дахлдор ҳужжатларни ҳар бир одам юрагидан ўтказиши, бу қонунлар унинг ҳаётига қандай таъсир қилишини англаб етмоғи лозим. Учинчидан, тайёрланаётган қонунлардан ҳам аҳоли хабардор бўлиши, яъни уларнинг қандай ишланаётгани жамият назоратида туриши зарур. Энг муҳими, давлат бошқарувида, қонунларни ишлаб чиқишда фуқароларнинг кенг иштирок этишига эришиш даркор. Шунда қонунларимиз инсон ҳуқуқини таъминлашга, бошқача айтганда, халқимиз манфаатларига хизмат қилади.

Бу борада матбуот, радио ва телевидение кўп иш қилиши керак. Токи қонунлардан, амалий ишлардан аҳоли ўз вақтида хабардор бўлсин. Муҳим қонун ҳужжатларини алоҳида китобчалар ҳолида нашр этиш ҳам мақсадга мувофиқдир. Чунки улар фақат мутахассисларга эмас, барчага етиб бориши лозим.

Ҳар бир ишнинг муваффақияти кадрларга боғлиқлиги сир эмас, деди Ислом Каримов. Шунинг учун малакали кадрлар тайёрлаш масаласига жиддий эътибор бермоқ зарур. Лекин ҳозирги юридик олий ўқув юртларида ёшларга таълим бераётган профессор ва ўқитувчиларимизнинг ўзи эски замон дастурларида ўқиган бўлса нима қилмоқ керак? Улар ҳамон ўша дастур ва дарсликлар асосида сабоқ берса, ёшларимизни қандай қилиб замон талабларига мос мутахассис этиб тарбиялаш мумкин? Демоқчиманки, эски дастур ва дарсликлар ўрнига янгиларини яратиш шарт. Тўғри, бу ишлар бошланган, лекин уларни тезлаштириш лозим. Зарур бўлса чет эл мутахассисларини таклиф этиш керак. Бу тажриба жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университетида яхши самара беряпти-ку. Хуллас, эски пойдевор, замин асосида малакали юристлар тайёрлаб бўлмаслигини англаш вақти аллақачон етган.

Мухтасар айтганда, **халқимизнинг ҳуқуқий маданиятини юксалтириш давлат сиёсати даражасига кўтарилиши лозим, деди Президент. Зеро, мустақиллик сўзининг замирида ҳам катта, улуғ ҳуқуққа эга бўлиш деган тушунча ётади.** Яъни, мустақиллик нафақат ўзини эркин сезиш, ўз ҳаётини қуриш, балки ўз ҳаёт-мамотини ҳал этишда катта ҳуқуққа эгалик ҳам демакдир, деб қайд этди юртбошимиз.

Мулоқот чоғида ҳаётимизнинг барча соҳаларида қонун устуворлигига эришиш, давлат, жамият ва фуқаро манфаатлари уйғунлигини таъминлаш борасида ҳуқуқ-тартибот идоралари, шу соҳа ўқув юртлари, жамоат ташкилотлари олдида турган вазифалар атрофлича муҳокама этилди. Президент уларни бажариш юзасидан мутасадди раҳбарларга аниқ топшириқлар берди. Давлатга қарашли бўлмаган аҳоли ижтимоий фикрини ўрганиш марказини, вилоят ва туманларда унинг бўлимларини, Адлия вазирлиги қошида ҳуқуқий маърифат тарғиботи марказини ташкил этиш, уларни замонавий жиҳозлар ва юксак малакали, маърифатли мутахассислар билан таъминлаш шулар жумласидандир. Шунингдек, Адлия вазирлиги қошида ҳуқуқшунос мутахассисларга замонавий таълим бериш маркази, аҳоли мурожаатлари билан шуғулланадиган махсус бўлим ташкил этилади. Аҳоли ҳуқуқий тафаккурини юксалтириш бўйича давлат дастури ишлаб чиқиш лозим топилди.

Республика Олий Мажлиси Раиси Э. Халилов, адлия вазири С. Мирсафоев, инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Миллий маркази директори А. Саидов, Конституциявий суд раиси Б. Эшонов, Тошкент юридик институти ректори Ҳ. Бобоев ва бошқалар муҳокама этилган масалалар юзасидан фикр-мулоҳаза билдирдилар.

Учрашувда Президентнинг Давлат маслаҳатчилари Б. Ғуломов, Т. Орипов, Бош вазир ўринбосари А. Азизхўжаев, Президентнинг Матбуот котиби М. Муҳаммад Дўст, Президент девони Ахборот маркази раҳбари А. Кўчимов иштирок этди.

Аҳмад ХЎЖА, (ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН -- ГЕРМАНИЯ:

ҲАМКОРЛИК УФҚЛАРИ

Германия Федератив Республикасининг оммавий ахборот воситалари Ўзбекистон билан инвестициявий ҳамкорлик бўйича иқтисодий симпозиумни ўзбек-герман алоқаларига янги куч-ғайрат бағишловчи муҳим воқеа сифатида баҳоладилар. Ушбу симпозиум 20 май куни Берлиндаги Халқаро конгресс-марказда бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Ў. Султонов бошчилигидаги мамлакатимиз нуфузли делегациясининг симпозиумда иштирок этиши ГФР йирик компаниялари, фирма ва банклари раҳбарлари эътиборини жалб этди. Улар Ўзбекистон Республикаси билан ўзаро фойдали алоқаларнинг бундан буён янада чуқурлашувидан манфаатдордирлар.

Германиянинг Ўзбекистонда ишлаб тажриба орттирган ишбилармон доиралари вакиллари симпозиумда сўзга чиқиб, унинг иштирокчиларига республикамизда вужудга келтирилган қулай инвестициявий вазият, миллий қонунлар асосида хорижий инвесторларга яратиб берилаётган кафолат ва имтиёзлар ҳақида гапириб бердилар. Шунингдек, улар Ўзбекистонда амалга оширилаётган бозор муносабатларига оид янгиланишларнинг сезиларли натижаларини таъкидладилар.

Ўзбекистон Бош вазири Ў. Султонов ва делегациямизнинг бошқа аъзоларининг симпозиумдаги нутқларида мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотларнинг бориши, республикада бозор инфратузилмасини такомиллаштириш билан боғлиқ масалалар ҳақида сўз борди.

Амалий вазиятда ўтган симпозиум ишида ГФР Молия вазирлиги, «Дойче Банк», «Берлинер банк», мамлакатнинг ишбилармон доиралари вакиллари иштирок этдилар.

Ўша куни Ўзбекистон Республикаси делегацияси аъзолари «Вемекс Хандель Гмбх», «Хобас», «Маннесман» фирмаларининг раҳбарияти билан музокаралар ўтказдилар. Берлин шаҳри магистратига ташриф буюрдилар.

Мамлакатимиз делегациясининг ГФРга ташрифи давом этмоқда.

Б. МАМАЖОНОВ,
«Жаҳон» АА махсус мухбири.
Берлин.

«ЎЗБЕКИСТОННИНГ НЕФТГАЗ САЛОҲИЯТИ» ХАЛҚАРО КОНФЕРЕНЦИЯСИ ҚАТНАШЧИЛАРИГА

ҲУРМАТЛИ КОНФЕРЕНЦИЯ ҚАТНАШЧИЛАРИ!

Мен сизларни қадимий ва абадий навқирон Ўзбекистон диёрида қутлаётганимдан астойдил хурсандман. Ўзига хос ва мос иқтисодий ривожланиш йўлини танлаб олган республикамиз белгиланган мақсад -- иқтисодиёти ижтимоий соҳага йўналтирилган демократик жамият барпо этиш сари комил ишонч билан олға бормоқда. Диёримиздаги тинчлик ва осойишталик иқтисодиётнинг янги устувор тармоқларини ривожлантириш учун кенг истиқболлар очмоқда.

Мустақилликка эришилгандан кейин ўтган салкам олти йил нефтгаз комплексини ривожлантиришда бурилиш йиллари бўлди. Ноёб ёқилғи-энергетика ресурсларига эга бўлган Ўзбекистон бугунги кунда жаҳондаги газ ва конденсат ишлаб чиқарувчиларнинг етакчиларидан бири ҳисобланади. Мана шу энергия манбаларининг катта-катта заҳиралари ўзимизнинг эҳтиёжларимизни тўлиқ таъминлабгина қолмай, шу билан бирга уларни экспорт қилиш имконини ҳам беради. Ўзбекистон ҳудудининг 60 фоизга яқини уларни қазиб олиш учун истиқболли ҳисобланади.

Эндиликда бу -- сармоя қўйишнинг энг манфаатли соҳаларидан биридир. Ҳозирги вақтда хорижий компанияларнинг фаол иштироки билан Бухоро нефтни қайта ишлаш заводи ва Кўкдумалоқ конидаги жараён -- сайклинг учун компрессор станцияси қурилиши ниҳоясига етказилмоқда. Бутун минтақада буларга тенг келадиган иншоотлар йўқ. Шўртан конидаги газ-кимё комплексида ва Хўжаобод ер ости газ омборида йирик қувватлар қурилиши фаол давом этмоқда. Фарғона нефтни қайта ишлаш заводи тубдан қайта қурилмоқда.

Бизнинг катта миқёсли лойиҳаларимизга сармояларини ўзаро манфаатли асосда қўяётган хорижий фирмалар, компаниялар ва корпорациялар учун Ўзбекистонда барча қулай шарт-шароитлар муҳайё қилинган.

Азиз дўстлар!

Ишончим комилки, «Ўзбекистоннинг нефтгаз салоҳияти» халқаро конференцияси ўзаро ҳамкорликнинг янги уфқларини очади, шерикларга хос алоқаларимизни янада мустаҳкамлашга кўмаклашади.

Ўз ишини бошлаётган анжуманнинг барча қатнашчиларига кўзда тутилаётган вазифаларни рўёбга чиқаришда муваффақиятлар тилашга ижозат бергайсиз.

Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти.

«ОМОНЁР»ЛАР ЯНГРАЁТГАН ЮРТ

Бугун Тошкентда XII Халқаро кинофестиваль очилади

XALQARO KINOFESTIVALI TOSHKENT-97 INTERNATIONAL FILM FESTIVAL

Байрамлар бор бўлсин-да. Кечагина қутлуғ Наврўзни, сўнг муқаддас Қурбон ҳайитини бутун мамлакат аҳли тантанали нишонлаган эди. Бугун эса...

Кино-ҳаётнинг бир парчаси. Усиз на кечани, на бугунни, на эртани тасаввур қилиб бўлади. Тарихнинг ҳар бир лаҳзаси, куни-ойи, йили киноленталарда «тирилади». Биз бу жонли тасвирларда ўзимизнинг кечмишимизни кўриб... гоҳ ҳайратга тушамиз, гоҳ армонимиз ортади. Шул боис ҳам Тошкентда тантанали суратда бошланаётган халқаро кинофестиваль бутун дунё киночилари қатори, барча фан ва маданият аҳлларининг ҳам диққат эътиборини қаратаётир. Ахир бир замонлар Тошкентда ўтган кинофестивалларнинг довруғи қанчалаб қитъалар оша таралган эди. Лекин у пайтлар бизлар бошқа осмон остида яшардик. У осмоннинг булутлари хирароқ, қолаверса, кимларнингдир қош-қовоғига қараб ўтирардик. Шу ўринда ўша кинофестивалларга ташриф буюрган хорижлик киночилар ҳам Москванинг чиғириқларидан безор бўлишар, афсуски, ўз дардларини айтолмай кетишарди. Бугун-чи?

Нуфузли анжуман меҳмонлари рўйхатига нигоҳ ташлаймиз: Япония, Хитой, Германия, Италия, Америка, Греция, Франция, Малайзия, Туркия, Ҳиндистон... Қай бирини санаймиз? Уларнинг сони ўттиздан ошиб қолди. Кечадан бери эса «Ўзбекистон» меҳмонхонаси олди байрамга айланиб кетди. Аэропортдан бошланган тантаналар бутун Тошкентга ёйиляпти.

Айниқса, мезбонларни айтмайсизми?!. Юз-кўзлари ҳаяжонга тўлган меҳмонларни кутиб олаётиб... салгина ийманиброқ қўл узатсак, улар бирдан қучоқларини очишганини кўриб бошимиз осмонга етади. Улар суюниб-суюниб «Ўзбекистон! Тошкент!» дея ҳайқиришади. Бу катта тўйнинг бошланиши-да!

Биз бўлсак, шошилинч саҳифаланаётган газетамиз учун «экспресс-интервью» уюштиришга шошиламиз. Аввало, юртдошларимизнинг кўнглини билгимиз келади:

(Давоми 4-бетда).

МАМЛАКАТИМИЗ ИҚТИСОДИЁТИНИНГ ТАЯНЧЛАРИ

КЎРГАЗМА ИККИ КУН ДАВОМ ЭТАДИ

21 май куни пойтахтдаги «Ўзэкспомарказ»да «Нефть ва газ-97» халқаро кўргазмаси очилди.

Мазкур йирик халқаро тадбир «Ўзбекнефтегаз» корпорацияси, республика Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги ҳамда Буюк Британиянинг «Эй-Ти-Й» компанияси билан ҳамкорликда ташкил этилди.

Кўргазмани Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари, «Ўзбекнефтегаз» корпорацияси раиси Қ. Ҳаққулов очди.

-- Мамлакатимиз мустақилликка эришгач, жаҳон ҳамжамияти билан ҳамкорликни ҳар томонлама ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратмоқда, -- деди, жумладан Қ. Ҳаққулов кўргазма очилиши маросимида. -- Табиийки, бу борада энергетика соҳаси, хусусан, нефть ва газ саноати муҳим ўрин тутади.

Мутахассисларнинг таъкидлашича, мамлакатимиз мазкур соҳада юқори салоҳиятга эга. Маълумки, собиқ иттифоқ пароканда бўлгач, МДҲ давлатларининг аксариятида нефть ва газ қазиб олиш суръатлари кескин пасайиб кетди. Мамлакатимизда эса ўтган давр мобайнида нафақат олдинги кўрсаткичларни сақлаб қолишга, балки уларни мунтазам равишда ошириб боришга эришилди. Далилларга мурожаат қиладиган бўлсак, Ўзбекистонда нефть қазиб олиш 1991 йили 2 миллион 952,5 минг тоннани ташкил этган бўлса, 1996 йилга келиб бу кўрсаткич 7,5 миллиондан ошиб кетди. 1991 йили мамлакатимизда 41 миллиард куб метрдан ортиқ газ қазиб олинган эди. Ўтган йили бу рақам 48 миллиард куб метрдан ошиб кетди.

Айни пайтда юртимизнинг қайси бир ҳудудида бўлмайлик, улкан иншоотлар қурилишига гувоҳ бўламиз. Ана шундай иншоотларнинг бири -- Франциянинг «Текнип» ҳамда Японияннинг «Марубени-жей-си» компаниялари билан ҳамкорликда Бухорода қурилаётган нефтни қайта ишловчи улкан корхона қурилиши ҳам ниҳоясига етай деб қолди. Уни июль ойида ишга тушириш режалаштирилган. Яқин келажакда бу ерда жаҳон андозаларига тўла жавоб берадиган бензин, дизел ҳамда авиация ёқилғилари ишлаб чиқарила бошлайди. Шунингдек, Шўртангаз мажмуасини барпо этиш, Кўкдумалоқдаги улкан газ компрессор заводи қурилиши, Фарғонадаги нефтни қайта ишлаш заводини таъмирлаш ишлари ҳам айни пайтда жадаллик билан амалга оширилмоқда.

Кўргазмада шунингдек, энергетика соҳасида фаолият кўрсатаётган Ўзбекистон корхоналари билан бир қаторда АҚШнинг «Юнокал», «Мобил», «Америкаи инжиниринг инк», Италиянинг «Агип опа», Швециянинг «Агема инфаред системс аб», Саудия Арабистонининг «Делта ойл», ХХР миллий нефтегаз корпорацияси, Буюк Британиянинг «Интерарм» каби етмишдан ортиқ фирма ва компанияси ўзларининг мазкур соҳада эришган ютуқлари намуналарини намойиш қилмоқда.

Кўргазма икки кун давом этади.

(ЎзА).

УШБУ СОНДА:

2-бет — БАНК ИШИ ВА МОЛИЯЛАШ

3-бет — МАЪНАВИЯТГА ҚАРШИ ЖИНОЯТ

4-бет — ЖАҲОНГАШТА БОБУРШУНОСЛАР

ОҒИР САНОАТ: ЗАЛВОРЛИ ОДИМЛАР

ИЗЛАНГАН ИМКОН ТОПАДИ

Бир пайтлар нафақат Ўзбекистон, балки Марказий Осиёдаги турдош корхоналар ўртасида энг нуфузли ҳисобланган Тошкент тепловозсозлаш заводи 1992 йилга келиб, инқирозга юз тутай деб қолди. Ҳайҳотдек цехларда асосий иш бир четда қолиб, халқ хўжалигининг бошқа соҳаларига оид бўлса-да, харидоргир маҳсулотлар ишлаб чиқарила бошланди. Лекин бу мажбурий юмуш билан узоққа бориб бўлмасди.

Эндигина мустақилликка эришган мамлакатимиз темир йўл тармоғига ишлаб чиқариш имконияти катта бўлган завод сув билан ҳаводек зарур эди. Республика темир йўл компанияси раҳбарлари муаммони ечиш мақсадида 1993 йилда Тошкент тепловозсозлаш, Андижон механика ва Пахтаобод вагон-таъмирлаш заводлари негизида «Ўзтемирйўлмаштаъмир» бирлашмасини ташкил этдилар. Лекин, иш ҳадеганда юришавермади. 1995 йил бошида бирлашмага ёш мутахассис, шу ерда цех бошлиғи бўлиб ишлаётган Очилбой Раматов бош директор этиб тайинланди. Корхона шу йили 70 миллион сўм соф фойда билан чиқди. 1996 йили эса бу кўрсаткич 100 миллион сўмдан ошиб кетди.

Хўш, ютуққа қандай қилиб эришилди? Қуйидаги суҳбат ана шу мавзуга бағишланган.

-- Очилбой Жуманиёзович, ишлаб чиқариш жараёни деярли тўхтаб қолган корхонани оёққа турғазиш осон эмас. Агар сир бўлмаса, айтинг-чи, бундай муваффақиятнинг сири нимада?

-- Заводда анча йиллардан буён ишлаётганим учун ундаги тезда ҳал этилиши лозим бўлган муаммолар, камчиликлар менга яхши маълум эди. Энг катта қусур -- тартиб-интизомга путур етганди. Баъзи ишчилар ҳеч тортинмай иш пайтида ичиб ҳам олишарди. Раҳбар этиб тайинланган кунимнинг эртасигаёқ ишни ана шу иллатни йўқотишдан бошладим. Кимки белгиланган тартибни бузса, ишдан бўшатилиши ҳақида қатъий қарорга келдик. Айримлар аввалига бироз ишонқирашмади. Лекин, бир-неча ишчи, ҳатто тажрибали мутахассислар билан ҳам «хайрлаша» бошлаганимиздан сўнг, аҳвол анча ўзгарди. Тўғри, ўшанда менгаям осон бўлмади. Норозиликлар, устимдан шикоят ва ариза ёзувчилар ҳам топилди. Бироқ мен ҳам бўш келмадим. Айтганимда турдим.

--Лекин фақат интизомни мустаҳкамлаш билангина барча муаммоларни ечиб бўлмайди-ку?

-- Тўғри. Аммо интизом йўқ жойда, ишни олға юргизиш ҳам мумкин эмас. Муаммоларни эса тезда ҳал этиш керак. Улар кўп эди. Собиқ Иттифоқ парчаланиб кетгач, Ҳамдўстликнинг бошқа давлатлари билан алоқаларимиз узилган, эҳтиёт қисмлар келиши тўхтаб, ишлаб чиқариш суръати кескин пасайиб кетганди. 1992 йилга келиб эса ишчиларимиз вақтида маош тўлолмай қолдик. Завод раҳбарияти ўшанда даромад келтирмай қўйган цехлар ўрнига кичик корхоналар очиш ҳақида қарор қабул қилди. Ва, назаримда, жуда тўғри йўл тутилди. «Олам» ва «Платан» номли бу корхоналарда турли хил мебель, бетон қоргичлар, кичик вино заводлари учун анжомлар ва шу каби харидоргир маҳсулотлар ишлаб чиқара бошланди. Бу билан нафақат иш ҳақини тўлаб бориш, балки малакали мутахассисларни сақлаб қолиш учун ҳам имкон яратилди. Бугунги кунда ушбу корхоналарда ишлаб чиқарилган маҳсулотлардан келадиган тушум умумий даромадимизнинг олтидан бир қисмини ташкил этса-да, ўша пайтларда асосий манба сифатида заводни сақлаб қолишга хизмат қилганди.

-- Шу билан бирга, асосий вазифа -- тепловозларни таъмирлаш ҳам тўхтаб қолмаган бўлса керак? Ёки ...

-- Ҳа, кичик корхоналар жонимизга оро кира бошлагач, аста-секин вагонларни таъмирлаш хўжалигини ҳам оёққа турғиза бошладик.

1992 йилда янги цех -- вагонларни таъмирлаш цехига бошлиқ этиб тайинлашгани кечагидек ёдимда. Цехда бор йўғи уч киши меҳнат қиларди. Мураккаб юмушлар, асосан бошқа республикаларда амалга оширилгани боис ишни вагонларнинг бирини икир-чикиригача ечиб, ўрганишдан бошладик. Ҳаттоки, тунукани гофрлаб буклаш, капотларни зет шаклида тўғрилаш каби энг оддий иш жараёнларини ҳам янгидан ўзлаштиришга тўғри келди. Илк вагонни учовлашиб олти ой деганда қўлдан чиқардик. Бугунги кунда эса ушбу цехда 150 киши ойига 60га яқин турли хил вагонларни таъмирлашмоқда.

Бирлашма ташкил этилгач, биринчидан, хомашёдан тайёр маҳсулот ишлаб чиқаришгача бўлган жараённинг ягона узлуксиз тизими пайдо бўлди. Масалан, авваллари, бизнинг заводда қуйилган қўш ғилдиракларни Андижон механика заводига юборилар ва у ерда тайёр маҳсулот ҳолига келтириларди. Икки корхона ўртасидаги ҳисоб-китоб ишлари баъзида ойлаб чўзилиб кетарди. Иккинчидан, кучлар бирлашгач, эҳтиёт қисмлар ҳам ўзимизда тайёрлана бошланди. Россиядан сотиб олинадиган маҳсулотларга талаб кескин камайди. Энди эса, аксинча. Ҳозир бизнинг маҳсулотларга Ҳамдўстлик мамлакатларида ҳам талаб катта. Жумладан, бирлашмамизда тайёрланаётган 3 минг турдаги эҳтиёт қисмлардан фақат Россия Федерациясининг ўзига 300 хилини экспорт қилаяпмиз. Бундан ташқари, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистоннинг тепловоз ва вагонларини таъмирлаб бермоқдамиз. Ўтган йили бу давлатларга 2,6 миллион АҚШ доллари миқдорида хизмат кўрсатдик. Ҳамкорлик алоқаларини янада кучайтириш мақсадида Москвада ўзимизнинг ваколатхонамизни очдик. У ердаги вакилларимиз МДҲ давлатларининг турли бурчакларида фаолият кўрсатаётган 80 га яқин корхона билан алоқа қилмоқда. Аммо республикадаги темир йўл тармоғига қарашли яна 7 та заводнинг бундай имконияти йўқ. Шундай экан, шу ерда, яъни компания қошида темир йўлга қарашли корхоналар фаолиятини мувофиқлаштириб, улардаги мавжуд камчилик ва муаммоларни ечиб берадиган ҳамда техникавий ҳужжатларни тасдиқлаш ваколатига эга бўлим очилса айни муддао бўлур эди. Ечимини кутаётган муаммолар ҳам йўқ эмас. Масалан, республикамизда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотни сотиш учун бизга ўхшаш турдаги корхоналарга 20 кун муддат белгиланган. Аммо машинасозлик ва оғир саноат корхоналари маҳсулотлари бошқа давлатларга етиб бориши учун кўп вақт кетади. Яъни, ўртача бир-бир ярим ой керак бўлади. Биз эса 20 кунда шундай операцияни бажаришга мажбурмиз. Уддасидан чиқа олмасак, баланс деб аталадиган жарима тўлаймиз. Агар маҳсулотни сотиш учун бериладиган муддат ҳеч бўлмаганда 40 кун этиб белгиланса, мақсадга мувофиқ бўлурди.

-- Яқинда корхонага японияликишбилармонлар ташриф буюришгани ҳақида гапириб беришди.

-- Дарҳақиқат, корхонамизга дунёнинг энг ривожланган мамлакатларидан бири -- Япониядан вакиллар келиб, иш фаолиятимиз билан яқиндан танишдилар. Уларнинг мақсади, электровозларни таъмирлаш заводи қуриш. Танловга тақдим этилган икки корхона орасидан бизники уларга кўпроқ маъқул келди. Сабаби -- аввало бирлашмамиз айнан шу юмуш билан шуғулланади. Кучли коммуникация тизими -- иситиш, сув, ҳаво узатиш тармоқлари ва газ таъминотига эгамиз. Бундан ташқари, бизда таъмирлаш учун зарур бўлган ва Марказий Осиёда ягона ҳисобланган бақувват металл қуйиш ҳамда электромашина саноати ҳам мавжуд. Ва ниҳоят бу жараёнларни назорат қилиб борадиган тажрибали ходимларимиз, малакали ишчи-хизматчиларимиз бор.

--Бирлашмада ҳозир ҳам электровозларни таъмирлаш ишлари амалга оширилаяпти, шекилли?

-- Ҳа, бу юмушни имкон даражасида бажаряпмиз. Аммо уларни синовдан ўтказиш учун етарли шароит йўқ. Бунинг учун катта маблағ зарур. Ўзингиз ўйлаб кўринг: бир электровоз таъмири бизга 4 миллион сўмга тушса уни синовдан ўтказиш учун 20 миллион сўм керак. Ҳар бир электровоз учун сарфланган харажат фақат ўн йилдан кейин ўзини оқлайди. Шу боис чет эл инвестициялари жалб этилса, қадимизни янада тиклаган, электровозлар таъмири бўйича мавжуд муаммоларимиз ҳам ўз ечимини топган бўларди. Насиб этса, шундай бўлади ҳам. Мен бунга ишонаман.

-- Очилбой Жуманиёзович, цехларда бўлиб, ишчилар билан суҳбатлашганимизда, улар меҳнат қилиш, дам олиш учун яратилган шароитлар, имтиёзлардан мамнунликларини айтишди.

-- Бирлашмадаги ишчиларнинг талаб ва эҳтиёжлари, уларнинг моддий таъминоти доимо диққат марказимизда.

Кейинги икки йил давомида иш бирор кун ҳам тўхтаб қолмади. Маош вақтида бериб борилмоқда. Ойма-ой, иш ҳажмига қараб 60 фоиздан 130 фоизгача мукофот тарқатаяпмиз. Ишимиз анча жойига тушиб қолган бўлса ҳам, халқ истеъмол молларини ишлаб чиқарадиган цехларимизни ёпиб қўймадик. Бундай цехлар бирлашманинг барча заводларида мавжуд. Масалан, Андижон механика заводида фаолият кўрсатаётган нон етиштиладиган, музқаймоқ тайёрланадиган ва бошқа цехлар анча-мунча даромад келтираяпти.

Яхши ишлаганлар кейин яхши дам ҳам олиш керак. Бунинг учун бизда барча шароитлар мавжуд. Дам олиш хоналари, спорт мажмуи, сауна, сув ҳавзаси, кутубхона, музей -- ҳаммаси ишчилар учун. Дам олиш кунлари эса бирлашмамизнинг Бурчмулладаги оромгоҳи ёки Сирдарёдаги балиқ овлаш масканида ҳордиқ чиқариб қайтишлари мумкин.

-- Энди икки оғиз келажак режалар ҳақида ҳам гапириб берсангиз?

-- Энг катта ниятимиз -- электровозларни таъмирлаш заводини ишга тушириш.

Кундалик вазифаларимиз ҳам талайгина, «ЎзДЭУавто» қўшма корхонаси автомобиллари учун қўш вагонлар ишлаб чиқариш суръатини оширяпмиз. Ҳозир уларнинг 20 таси тайёр. Жорий йилда Чехословакиянинг «ЧМ-3» русумли тепловозлари таъмирини ўзлаштириб ишлаб чиқарилаётган эҳтиёт қисмлар турини 60 тага кўпайтирмоқчимиз.

Суҳбатдош:
Феруза ЖАББОРОВА,
«Халқ сўзи»нинг жамоатчи мухбири.

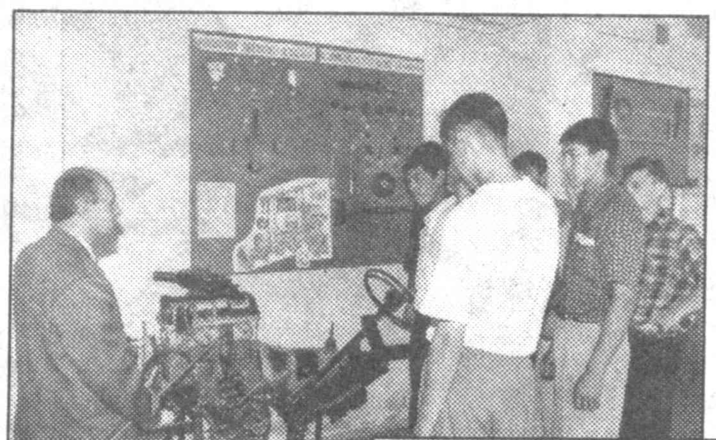

Юнусобод туманидаги мудофаага кўмаклашувчи «Ватанпарвар» ташкилоти армия ёшигача бўлган ёшларни техник спорт турларига жалб этишга алоҳида эътибор бериб келмоқда. Шунингдек, ташкилот халқ хўжалиги учун зарур бўлган А, В, С тоифали ҳайдовчиларни ҳам тайёрлайди. Бундан ташқари аҳоли ўртасида кенг миқёсда тушунтириш ишларини олиб бормоқда. Туман миқёсидаги бир қанча маҳалла ва мактабларда тўгараклар фаолият кўрсатаётир. Ёшлар билан учрашувлар, мулоқотлар уюштирилиб, турли мусобақалар ўтказилаяпти.

СУРАТЛАРДА: ўқитувчи Комилжон Омонов машғулот пайтида; амалий машғулот устаси Зуҳриддин Шаропов (ўнгда) Муҳиддин Шароповга енгил машинани қандай бошқариш ҳақида маълумот бермоқда.

Муҳаммад АМИН (ЎзА) олган суратлар.

ОМИЛКОРЛИК

15 МИЛЛИОН СЎМ ТЕЖАЛДИ

Боғот туманидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалигида аксарият сув насосларидан воз кечилди. Бундан суғорма деҳқончиликка заррача зиён етгани йўқ, аксинча, нақд 15 миллион сўм тежаб қолинди.

Тежамкорликнинг сири оддий: далаларга оби ҳаёт элтувчи мавжуд сув йўлларининг ўзан ва соҳиллари тартибга келтирилиб, зарур жойларга кичик-кичик тўғонлар қурилди. Натижада ариқ ва каналлардаги сув сатҳи сезиларли даражада кўтарилиб, уни насосларсиз оқизиш имкони яратилди. Илгари 7 та насосга тонналаб ёнилғи ишлатилса-да, 620 гектар майдондаги экинзорлар суғориларди. Янги усулда эса суғориладиган майдонлар 1000 гектардан ошди.

-- Тажрибали деҳқонлар ва миробларимиз кўмагида ишлаб чиқилган пухта лойиҳа бўйича йил охиригача насосларсиз оби ҳаёт тараладиган ер майдонлари яна 300 гектар кенгайиб, жами 1320 гектарни ташкил этади, -- дейди хўжалик бошқаруви раиси М. Худойберганов. -- Ана шу тадбир туфайли 22 миллион сўм маблағни иқтисод қиламиз.

А. СОБИРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Қурилиш учун ишлатиладиган бўёқларнинг аксарий қисми Россия, қолаверса, Тошкентдаги корхоналардан олиб келинар эди. Энди Риштон туманида бунга эҳтиёж қолмади.

РИШТОН БЎЁҒИ

Яқинда Фарғона водийсида ягона ҳисобланган корхона фаолият кўрсата бошлади. Корхонага яхши ният билан «Рангли бўёқ» деб ном берилди.

Фирмани ташкил этишда ташаббускорлик ва ташкилотчилик кўрсатган Бакиржон Бўроновнинг саъй-ҳаракати билан 2 миллион сўмлик қийматга эга бўлган янги дастгоҳлар ўрнатилди. Корхонадаги 3 та цехда оқ рангли ва пол учун ишлатиладиган эмаллар, ҳамда қурилишда ишлатиладиган рангли мойли бўёқлар тайёрланади. Бу ерда бир сутка давомида 5 тонна маҳсулот тайёрлаш имконияти мавжуд.

Янги корхона ўз фаолиятини хайрия саховат ишлари билан бошлаганлиги айниқса қувонарлидир. Чунки корхонанинг дастлабки куни ишлаб чиқарилган 1 тонна бўёғи тумандаги тиббиёт муассасаларини таъмирлаш учун хайрия тариқасида берилди. Шунингдек, 300 кг. бўёқ А. Набиев номли мактаб биносини таъмирлашга ажратилди.

Корхонани янада кенгайтириш имкониятлари мавжуд. Замонавий талабларга жавоб берадиган маҳсулот ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган 10 миллион сўмлик асбоб-ускуналар келтириб қўйилган. Риштонлик рангли бўёқ тайёрловчилар бутун водийни ушбу маҳсулот билан таъминлашни зиммаларига олишмоқчи.

Набижон СОБИРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

«Халқ сўзи» аралашгач

МОДДИЙ ЁРДАМ КЎРСАТИЛДИ

«... Тақдир мени ота-онам ва турмуш ўртоғимдан бевақт жудо қилди. Уч нафар фарзандим билан аро йўлда қолиб кетдим. Аёл бошим билан икки хонали уй қуриш учун елиб-югуриб, охири девор тикланиб, уйнинг томи ёпилди-ю, лекин барибир тўла битказишга қурбимиз етмади. Ҳозир вақтинча ота-онамнинг уйида турибман. Шу боис сизлардан кўмак сўраб, мактуб йўллашга мажбур бўлдим...»

Юқорида келтирилган сатрлар Норин тумани «Оқ олтин» жамоа хўжалигида яшовчи ёлғиз она Х. Турғунованинг таҳририятимизга йўллаган илтимосномасидан. Ушбу хат газетамиз назоратига олингач, ниҳоят унинг оғири енгиллашадиган бўлди. Норин тумани ҳокими F. Жабборовдан қуйидаги мазмунда жавоб хати келди:

«Норин тумани ҳокимлиги томонидан Марғизор қишлоғида яшовчи Х. Турғунованинг газетангизга йўллаган хати жойида ўрганилди.

Оилавий шароитни ҳисобга олиб «Маҳалла» хайрия жамғармасидан Х. Турғуновага икки минг сўм миқдорида ёрдам кўрсатилди. Шунингдек, янги уйни қуриб битказишда хат муаллифининг укаси Номжон Турғуновнинг ёрдам беришини инобатга олиб, «Оқ олтин» жамоа хўжалигига қурилиш материалларидан ёрдам бериш топширилди».

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

БОШ ВАЗИРНИНГ ТАЪКИДИ

Исроил Бош вазири Биньямин Нетаняху мамлакат парламенти сессиясида бундан буён ҳам қўшни араб давлатларига нисбатан ўз сиёсатини ўзгартирмаслигини айтди.

Мамлакатдаги «Авод» мухолиф партияси раҳбари Шимон Перес эса Нетаняху ҳукуматини қаттиқ танқид қилди. Унинг фикрича, Нетаняху бошчилигидаги ҳукумат Исроил билан нафақат Фаластин, балки, барча араб давлатлари ўртасидаги муносабатларнинг кескинлашувига сабаб бўлди. Шунингдек, у бундай сиёсат мамлакатда ижтимоий тарқоқликни вужудга келтириши мумкин, деб фикр билдирди.

ТОРТИШУВ САБАБИ

Агар АҚШ маъмурияти Покистонга ваъда қилинган Ф-16 русумидаги 71 та самолётни етказиб бермаса, Покистон ҳукумати АҚШни халқаро судга беради. Бу ҳақда Покистон ташқи ишлар вазири Гавҳар Аюб Хон АҚШга ташрифи чоғида маълум қилди.

Маълумки, 1990 йили Покистон ҳукумати Американинг «Женерал Дайнэмикс» компаниясига мазкур самолётлар учун буюртма бериб, 650 миллион АҚШ доллари тўлаган эди. Бироқ АҚШ ҳукумати Покистон ўз ядро қуролини ишлаб чиқишга ҳаракат қилаётгани сабаб буюртмани ўз вақтида Покистонга жўнатмаган эди. Айни вақтда АҚШ билан Покистон ўртасида ушбу масала тортишувларга сабаб бўлаётир.

Нью-Йоркда чиқадиган «Institutional Investor» халқаро журналининг апрель ойи сонида Ўзбекистон ҳукумати томонидан ўтказилаётган иқтисодий ва молиявий сиёсат тўғрисида кенг қамровли мақола чоп этилди. Уни Сиэтл шаҳрилик ёзувчи Жастин Уоер нашрга тайёрлаган.

Америка ва Европа, шунингдек, бу журнал тарқаладиган дунёнинг бошқа мамлакатларидаги кенг ўқувчилар оммаси, бизнесменлар ва молиячилар доираси Ўзбекистоннинг молиявий ва иқтисодий имкониятлари тўғрисида батафсил маълумот олиш имконига эга бўлдилар.

«Халқ сўзи» газетаси мазкур мақолани қисқартирилган ҳолда чоп этмоқда. Унинг тўла матнини газетхонлар «Бозор, пул ва кредит» журналининг 3-сонида ўқишлари мумкин.

БАНК ИШИ ВА МОЛИЯЛАШ

ЖАҲОН БОЗОРИДА ИШОНЧ ҚОЗОНИШ

Ўзбекистон мустақилликка эришганидан сўнг пулнинг ниҳоятда қадрсизланиб кетишига ва банк иши соҳасида пухта ўйланмаган тадбирларнинг амалга оширилишига, шунингдек айрим МДҲ давлатларида бўлгани каби мамлакатнинг инқирозга учрашига йўл қўймаслик мақсадида молиявий соҳани қайта ислоҳ қилиш йўлидан дадил бормоқда. Ўзбекистон 1993 йилнинг ноябрь ойида рубль ҳудудини тарк этиб, уни ўзининг сўм-купонларига алмаштирди. Орадан бир йил ўтар-ўтмас, ўз навбатида сўм-купон ҳам 1000:1 ҳисобида миллий валюта -- сўмга алмаштирилди. Мустақил равишда валюта сиёсатини юритишга қодир бўлган республика охирги уч йил мобайнида инфляция суръатларини кескин равишда пасайтира олди, молиявий соҳа барқарорлашди. Ҳозирги пайтда Ўзбекистонда 30 та тижорат банки, жумладан, Ўзбекистон -- Туркиянинг қўшма «ЎТбанк»и, Голландия билан ҳамкорликда ташкил қилинган «Ўзприватбанк», Корея иштирокидаги «ЎзДЭУ» банки ва Голландиянинг ABN Amro ва Ўзбекистон Республикасининг Ташқи иқтисодий фаолият миллий банклари биргаликда тузган «ABN Amro МБ» банклари фаолият кўрсатмоқда. Бундан ташқари, республикамизда дунёнинг бир қатор йирик молия институтлари, жумладан «Дойче банк», «Берлинер банк», «Креди коммерсиаль де Франс», «Кредит Свисс», «Чейз Манхэттен банк», «Сосьете Женераль», «Сакурабанк» ҳамда Ҳиндистон давлат банки, Покистон Миллий банки, Малайзиянинг «Берхад» банки ваколатхоналари ишлаб турибди. Ўзбекистоннинг молия соҳасини, айниқса, қимматли қоғозлар бозорини ривожлантириш учун катта саъй-ҳаракатлар қилинди. 1996 йилда ушбу бозордаги сотувлар ҳажми икки марта ошди.

Ўзбекистонда ислоҳотлар бошланган пайтданоқ, ушбу жараёнда Жаҳон банки, Халқаро валюта фонди, Европа Тикланиш ва тараққиёт банки ҳамда бошқа халқаро кредиторлар фаол иштирок этмоқдалар. 1996 йилнинг ўрталарида Жаҳон банки гуруҳи (Халқаро Тикланиш ва тараққиёт банки, Халқаро молия корпорацияси, Халқаро тараққиёт уюшмаси) Ўзбекистон учун тўртта лойиҳани тасдиқлади. 160 млн. доллар миқдоридаги тикланиш кредити тўлиқ берилди, 92 млн. долларлик кредит эса бошқа учта лойиҳага, шу жумладан институционал қурилиш бўйича техник ёрдам кўрсатиш дастурига сарфланмоқда. Халқаро молия корпорацияси Ўзбекистонга 60 млн. доллар ажратди, MIGA эса жами 50 млн. долларлик кредит ажратишни кафолатламоқда. 1995 йилда Халқаро валюта фонди Ўзбекистондаги тузилмавий ислоҳотларни молиялаш (ТИМК) учун 148 млн. долларлик кредитни тасдиқлади. Кейинчалик, шу йилнинг ўзида Халқаро валюта фонди 185 млн. доллар миқдоридаги стенд-бай кредитини ва тузилмавий ислоҳотлар учун иккинчи кредитни тасдиқлади. 1997 йилнинг март ойигача 241 млн. доллар бериб бўлинди. 1996 йилнинг охирида эса Европа Тикланиш ва тараққиёт банки Ўзбекистонда 1,049 млрд. долларлик 12 та турли лойиҳани, жумладан, иккита қўшма банкни молиялаш, шунингдек, кичик ва ўрта тадбиркорликни ривожлантириш дастури учун 120 млн. доллар миқдорида қўшимча кредит ажратиш лойиҳасини тасдиқлади.

ПУЛ-КРЕДИТ СИЁСАТИ

1994 йилда миллий валюта -- сўм муомалага киритилгач, Ўзбекистон Республикаси Марказий банки иқтисодиётни барқарорлаштириш ва инфляцияни бошқаришда асосий роль ўйнай бошлади. Зеро, унинг устувор мақсади миллий валютанинг барқарорлигини таъминлаш бўлса, асосий вазифалари эса монетар сиёсатни шакллантириш, қабул қилиш ва амалга ошириш, республикада ҳисоб-китобнинг самарали тизимини ташкил этиш ва таъминлаш, банклар фаолиятини тартибга солиш ва уларни назорат қилиш, Ўзбекистон Республикасининг олтин-валюта резервларини сақлаш ва тасарруф этиш ҳамда давлат бюджетининг касса ижросини Молия вазирлиги билан биргаликда амалга оширишдан иборатдир. Марказий банк бу вазифаларни бажариш учун қуйидаги макроиқтисодий усулларни қўлламоқда: қайта молиялаш ставкаси ва мажбурий заҳиралар миқдорини белгилаш, Марказий банкнинг очиқ бозордаги ҳаракати ҳамда сўмга нисбатан чет эл валюталарининг курсини ўрнатиш.

Марказий банк ижро ҳокимиятига тобе бўлмасдан, кредит ресурслари сифатида ҳукумат заҳира фонди, Ўзбекистон Республикаси банклари ҳисоб рақамлари, шунингдек, хорижий давлатлар депозитлари ёки авуарларига эга. Ўз фаолияти бўйича у Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига ҳисоб беради.

Марказий банк ўзининг пул қадрсизланишини жиловлашга доир вазифасига биноан 1996 йилда муомаладаги пул ҳажмини изчиллик билан чеклай борди. 1994 йилда 1300 фоиз бўлган инфляция 1996 йилга келиб 40 фоизга етди. Республика Президенти И. Каримовнинг тахминига кўра, у келгусида янада пасайиши ва 1997 йилда 27 фоизни ташкил этиши керак. Инфляция даражаси пасайганлиги сабабли, Марказий банк сўнгги 2 йил мобайнида қайта молиялаш ставкасини бир неча марта камайтирди. Натижада, 1995 йилнинг бошида 250 фоизни ташкил этган ушбу кўрсаткич 1996 йил охирида 38 фоизга тенг бўлди. 1996 йил март ойидан бошлаб давлат қисқа муддатли облигацияларининг муомалага киритилиши ҳукуматга 4 млрд. сўмдан ортиқ соф фойда келтирдики, пировардида бюджетнинг Марказий банкка нисбатан тазйиқи бирмунча сусайди.

Марказий банк раиси Файзулла Муллажоновнинг айтишига қараганда, давлат қисқа муддатли облигациялари эмиссиясининг давом эттирилиши эвазига 1997 йилда бюджетни молиялаш учун ажратиладиган банк кредитлари ялпи ички маҳсулотнинг атиги 1 фоизини ташкил этади, холос.

1996 йил октябрь ойидан бошлаб ҳукумат чет эл валютаси устидан назоратни эркинлаштириш мақсадида баъзи бир чора-тадбирларни амалга оширди. Республика Президентининг декабрь ойидаги Фармонига кўра, Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки ҳамда ваколатли банклар инвестиция лойиҳалари учун эндиликда ўз маблағлари ҳисобидан эркин муомаладаги валютада кредитлар бериши, кредит ставкалари бўйича фоизларни мустақил белгилашлари мумкин. Чет эл инвестициялари ҳажмининг ошиб бориши (ҳозирги вақтда у жами капитал қўйилмаларининг 19 фоизини ташкил этмоқда) 1995 йилга нисбатан икки марта кўп миқдорда валюта айирбошлашни тақозо қилди. Шунингдек, 1997 йилдан бошлаб янги валюта айирбошлаш тизими қўлланила бошланди. Унга кўра, маҳсулот экспорт қилувчилар валютада олган фойдаларининг 30 фоизини Марказий банкка мажбурий сотишдан озод қилинди.

БАНК ТИЗИМИ

Йирик ва ўртача тижорат банклари Ўзбекистон қимматли қоғозлар бозоридаги энг катта иштирокчилар бўлишди. Улар 1996 йилда 800 миллион сўмдан ортиқ маблағни инвестиция қилдилар. Айниқса, бу борада Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки, «Ғаллабанк», «Туронбанк» ва «Саноатқурилишбанк»лар фаоллик кўрсатишди. 1997 йилда иккиламчи бозор ҳажмининг камида 27 фоизини банклар активлари ташкил этиши кўзда тутилмоқда.

Янги қўшма банкларнинг пайдо бўлиши, тижорат банклари фаолиятини янада осонроқ ва самаралироқ қилишга йўналтирилган таълим-ўқув дастурлари ҳамда ҳуқуқий-меъёрий муҳитни яратиш Ўзбекистон банк тизимининг энг сўнгги ютуқлари ҳисобланади. Фуқароларга банкда биттадан кўп ҳисоб рақамига эга бўлиш имконини берувчи муҳим янги қоида ҳам мавжуд.

Ўзбекистон банклари орасида Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки савдо, чет эл инвестициялари ва лойиҳа асосида маблағ билан таъминлаш соҳасида энг фаолдир.Унинг ташқи савдо соҳасидаги барча фаолияти ҳукумат манфаатлари йўлида амалга оширилаяпти ва ушбу банк хорижий сармоялар жамланадиган асосий муассаса ҳисобланади. У экспортга йўналтирилган маҳсулот ишлаб чиқаришни ривожлантириш учун эркин айирбошланадиган валютада кредитлар беради. Мазкур банк ўзининг валюта айирбошлаш шохобчаларига эга. Шунингдек, Валюта биржасида тузилаётган битимларнинг катта қисми унинг ҳиссасига тўғри келмоқда.

Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки акциядорлик сармоясининг тўланган қисми 442 миллион долларни ташкил этади. Айни вақтда у Рейтер, СВИФТ ва Виза Интернешнл каби халқаро тармоқларнинг аъзоси ҳисобланади. Халқаро ҳисоб-китоблар банки нуқтаи назаридан қараганда, Ташқи иқтисодий фаолият миллий банкининг ўз коэффициенти 106,9 фоизни ташкил этади ва у бирмунча консерватив сиёсат юритмоқда. У тижорат банки сифатида иш олиб бормоқда. Унинг мижозлари сони эса 1992 йилдан бошлаб ҳар йили 100 фоиздан ўсаётир. Ўтган йили мазкур банк активлардан олинган даромад бўйича, «Банкир» ойномаси баҳосига кўра, 22-ўринни эгаллади.

1996 йилда Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки янги қўшма банклар ва лизинг компаниялари тузиб, Ўзбекистон банк тизимининг ривожланишида муҳим ўринни эгаллай бошлади. У ABN Амро ва ДЭУ билан қўшма банклар ташкил этган, шунингдек, ҳозирги вақтда Франциянинг йирик банки билан қўшма корхона тузиш устида иш олиб бораяпти.

Лизинг компаниялари тараққиётга эришишнинг янги соҳаси ҳисобланади. Шундай компаниялардан бири -- «Ўзбек лизинг интернейшнл» компанияси 1996 йил март ойида 4 млн. АҚШ доллари миқдоридаги акциядорлик капитали ва 20 млн. АҚШ долларига тенг кредит линияси билан ташкил этилган эди. Ушбу маблағлар Малайзиянинг «Мейбанк» (улуши 35 фоиз), Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки (улуши 35 фоиз), Халқаро молия корпорацияси (улуши 15 фоиз) ҳамда Европа Тикланиш ва тараққиёт банки (улуши 15 фоиз) томонидан ажратилган. Ўзбекистон лизинг компанияси маҳаллий компанияларга ҳам, шунингдек, чет эл компаниялари ва қўшма корхоналарга ҳам кредитлар ажратиб, тегишли дастгоҳларни ижарага беради. Бошқа бир компания, яъни «Ўзкейсагролизинг» компанияси АҚШнинг Кейс Корпорейшн (улуши 50 фоиз), Ўзбекистон Банклар уюшмаси (улуши 30 фоиз) ва Халқаро молия корпорацияси (улуши 20 фоиз) ўртасида тузилган қўшма корхонадир. Унга 1996 йилнинг охирида лицензия берилган.

Ўзбекистоннинг янги қўшма банклари ўртасида «ABN Amro NB» банки алоҳида ўрин тутади. Мазкур банк ЭРНСТ & ЯНГ компанияси билан биргаликда Европа Тикланиш ва тараққиёт банкининг 37 млн. АҚШ доллари миқдоридаги хусусийлаштиришдан кейинги даврда қўллаб-қувватлаш фондини бошқариш учун мандат олган.

10 млн. доллар миқдоридаги Устав сармоясига эга ушбу банк АБН Амро (50 фоиз), Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки (30 фоиз), Халқаро молия корпорацияси (10 фоиз) ҳамда Европа Тикланиш ва тараққиёт банки (10 фоиз) ўртасида тузилган қўшма корхонадир. Айни пайтда АБН Амро банки бошқарув ваколатини берувчи шартномага эга. Мазкур қўшма банк кенг қамровли умумий хизматларни таклиф қилган ҳолда 1996 йилнинг декабрь ойидан бошлаб фаолият кўрсата бошлади. «АБН Амро МБ» қўшма банкининг Бош директори Питер Клейн: «Биз бирон-бир мамлакатга шунчаки эмас, балки у ерда қолиш учун келамиз» дея қўшма корхона тараққиётининг узоқ муддатли имкониятларига ишонч билан қарамоқда. Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки ва АБН Амро банки ўртасидаги ҳамкорлик, айниқса, таълим соҳасида кучайиши кутилмоқда.

Ўзбекистонда яқинда Банк академияси очилди. Унинг фаолияти банк ва молия соҳаси бўйича жаҳон даражасида таълим беришга йўналтирилгандир. Умуман олганда, Ўзбекистон банкирлари жуда навқирон (уларнинг ўртача ёши 30--35) ва юқори малакалидирлар. Уларнинг аксарияти чет элда, хусусан, АҚШ, Германия, Англия ва Япония банкларида таълим олганлар. Ўзбекистонда молия соҳасидаги иш ҳақи энг юқори даражада бўлганлиги сабабли, банк тизими мамлакатнинг энг малакали кадрларини ўзига жалб қилиши шубҳасиздир.

(Давоми бор).

Бироқ ўтган даврда кўнгилга ёруғлик соладиган бирон-бир хайрли ишга қўл урилмади. Бунинг ўрнига эгаллаб турган мансабини сира иккиланмай суиистеъмол қилиш, халқнинг маънавий бойлигига совуқ муносабатда бўлиш ва давлатнинг миллион-миллион маблағини ноўрин сарфлаш каби нохуш ҳоллар муттасил давом этиб келди.

Музейдаги экспонатлар яроқсиз ҳолга келса, кўчага улоқтирилиб, ўрнига янгисини олиб келиб қўйиладиган матолар эмас. Аксинча, улар аждодларимизнинг тафаккур тарзи, қалб кўри ва беқиёс маҳорати акс этган нодир буюмлар. Уларга бундай лоқайд муносабатда бўлишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ, ахир!

Аммо кейин жамғармада сақланаётган экспонатларни кўздан кечирар эканмиз, ҳафсаламиз буткул пир бўлди. Ахир, халқнинг бебаҳо бойлигига бундай муносабатда бўлиш бориб турган жиноят-ку, деган ўй кечди кўнглимиздан. Ҳолбуки, музей бисотидаги буюмларнинг асосий қисми сақланаётган бу жойга бош суққан киши шундай хаёлга бормай қолмайди.

МАЪНАВИЯТГА ҚАРШИ ЖИНОЯТ

❖ Музей нега бундай аҳволга тушиб қолди?
❖❖ Дамир Рўзибоев ким?
❖❖❖ Экспонатларни сув босгани ростми?
❖❖❖❖ Санъат асарларини ким ўғирлади?

I

Ҳар куни эрта тонгдан то кечга қадар пойтахтнинг нақ юрагида қад ростлаган бу бино томон гурас-гурас келаётган одамларнинг оқими узилмайди. Улар орасида юз ёш билан бўйлашиб қолган нуроний кексалар, ишчи-хизматчилар, талаба ёшлар, мактаб ўқувчилари ва, ҳатто, турна қатор тизилган боғча болаларини ҳам учратиш мумкин.

Хўш, одамларни қандай сеҳрли куч бу бино томонга етаклаб келаяпти?! Узоқ йиллар таъқиқлаб қўйилган ўтмиш меросга ташна ва чанқоқлик ҳиссими? Ёки буюк авлодлар руҳига кўрсатилган ҳурмат-эҳтиромми?! Ё бугунги кун — истиқлолнинг мунаввар қуёшидан фахрланиш туйғусими?!

Ҳа, бу бинога қадам босган ҳар бир кишининг кўнглидан, шубҳасиз, шундай ўтли туйғулар кечади. Чунки бу ерда киши тарих билан юзма-юз келади, фахр ва ифтихор, ҳаяжон туяди.

Дарвоқе, бу бино халқимизнинг ушалган азалий армони тимсоли сифатида қад ростлаган Темурийлар даври тарихи Давлат музейи.

Президентимизнинг шундай сўзлари бор: «Бу музейда бизнинг ўтмишимиз ҳам, бугунги кунимиз ва истиқболимиз бамисоли кўзгуда акс этгандек намоён бўлади».

Яқинда музейда кекса бир ўқитувчи билан танишиб қолдим. У киши мамлакатимизнинг чекка туманидан атай музейни томоша қилиш ниятида икки ўғли билан шаҳарга келибди. Табиийки, танишимнинг ҳаяжони чексиз, кўзларида ёш қалқиб турарди. ***«Музейга қадам босган киши шу юрт, унинг ўтмиши ўзига ҳам даҳлдор эканини ҳис этади, -- деди у. -- Ахир, бундан қувонмай бўладими?! Мен ўттиз йил мактабда тарихдан сабоқ бердим. Ўттиз йил болаларга бошқа халқнинг тарихини ўқитибман. Умрим бировнинг тегирмонига сув қуйиб ўтганга ўхшайди. Мустақиллик деган сўзнинг қадри шунда билинаркан, ука. Ҳозир эсласам, этим сесканиб кетади: бир вақтлар майитни томоша қилгани Москвага -- мавзолейга боргандик. Манави музейнинг очилганини эшитиб, уйда ўтиролмай қолдим. Икки ўғлим билан йўлга чиқдим. Фарзандларим боболари ким ўтганини ўз кўзлари билан кўрсин, дедим...»***

Темурийлар даври тарихи Давлат музейи айтиш керакки, йўқ жойдан бино қилинди. Чунки собиқ шўро замонида жаҳонгир бобомизнинг номи шафқатсиз қораланган, тарихнинг айни палласига даҳлдор буюмларнинг бир қисми йўқотилган, бир қисми эса четга олиб чиқиб кетилган эди. Фақат халқнинг хотирасидан ўчиришга қурблари етмади, холос. Бу бино мана шу қутлуғ хотира уйғонган чоғда ҳукуматимизнинг улкан саъй-ҳаракати билан барпо этилди.

Умуман айтганда, юртимиз истиқлолга эришгач, маънавият соҳасидаги юксак кўтарилишларнинг ёрқин намунасини музейларга кўрсатилаётган диққат-эътибор мисолида ҳам кўриш мумкин.

Маълумотларда қайд этилишича, 1996 йил юртимизда турли йўналишдаги 67 та музей фаолият кўрсатган.

Яна шуниси қувончлики, ўтган йил Зомин туманида тарих, Навоий шаҳрида ўлкашунослик, Самарқандда Алишер Навоий -- жами 5 та янги музей ташкил этилди ва фаолияти йўлга қўйилди.

Собиқ шўро замонида миллий фан ва адабиёт тараққиётига катта таъсир кўрсатган бир қатор ёзувчи, шоир ва олимларнинг уй музейлари ҳам эътибордан четда қолгани йўқ. Жумладан, 1996 йил Ғафур Ғулом -- 1617,3, Абдулла Қодирий -- 483,0 ва Юнус Ражабий уй музейлари 6923,6 сўм миқдорида маблағ билан таъминланди. Бундай уй музейлари фақат Тошкент шаҳрининг ўзида 10 дан ортиқ.

Хўш, ҳукумат шунча шарт-шароит яратиб бераётган экан, музейларнинг ўзида аҳвол қандай? Янги даврнинг шиддатли нафаси, ҳаётга тобора сингишиб кетаётган янги-янги ислоҳ ва тамойиллар музейларимизнинг бугунги кундаги фаолиятида ўз аксини тўла-тўкис топаяптими?

Бунинг устига, янги давр -- бозор иқтисодиёти музейлар олдига бир талай вазифаларни кўндаланг қўймоқда. Хусусан, тараққий этган хорижий давлатларда музейларга бўлган муносабат буткул бошқача, яъни улар музейларга нафақат маънавий мулк, балки катта иқтисодий фойда манбаи деб ҳам қарашади. Мисол учун Греция, Италия, Буюк Британия, Франция ва бошқа қатор давлатлардаги музейлар мамлакат хазинасини бойитишга катта улуш қўшади.

Бугун биз ҳам юртимиздаги музейларга мана шу нуқтаи назардан қарашга юз фоиз ҳақлимиз. Чунки музейларимизда сақланаётган нодир осори атиқалар ва санъат асарлари дунёдаги бошқа халқларники билан бемалол тенглаша олади.

Маълумки, Ўзбекистон тарихи Давлат музейи мамлакатимизда катта обрў-эътиборга эга музейлардан бири саналади.

Истиқлолдан сўнг ушбу музейнинг фаолияти тубдан ўзгарди, қатор хайрли ишлар амалга оширилди. Чунончи, пойтахт марказида жойлашган собиқ Ленин музейи шарқона услубда қайта таъмирланиб, фойдаланиш учун топширилди. У узлуксиз тарзда давлат томонидан моддий маблағ билан таъминлаб келинмоқда.

Аммо музейнинг кейинги йиллардаги фаолияти, хусусан, сайёҳларни ўзига жалб қилиш, ўтмиш меросни тарғибу ташвиқ этиши рости гап, кишини қониқтирмайди. Ўтган йили у давлатдан 7628,3 сўм миқдорида маблағ олган. Йиллик даромади эса жуда кам -- бор-йўғи 293100 сўмни ташкил этади.

Нега?

-- Музейга одамларни жалб этиш учун қатор ишларни амалга ошираяпмиз, -- дейди музей бош директори ўринбосари Мансур Сиддиқов. -- Йил бошида бир нечта ўқув юртлари билан шартномалар имзолаганмиз. Насиб қилса, ишлар юришиб кетади...

Адашмасам, собиқ шўро даврида музейларни иш юритиш услуби шунга асосланган эди, яъни йил бошида шартномалар тузилар ва ҳаммаси оқир-оқибат қоғозда қолиб кетарди. Бугун эса давр ўзгарди, у биздан ёниқлик ва шижоат талаб қилаяпти, фақат қоғоздаги имзо билан иш битмайди.

Темурийлар даври тарихи Давлат музейига шу йил март ойида 20390 нафар киши келган. Бир ойда, албатта, бу жуда яхши натижа. Аммо нега шунча кишини Ўзбекистон халқ тарихи Давлат музейига жалб этиш мумкин эмас?

Мумкин. Музей бисотида қанчадан-қанча нодир буюмлар ўзининг ташвиқу тарғиботини кутиб ётибди. Ҳолбуки, бевосита ўтмиш тарихимизга даҳлдор мана шундай нодир буюмлар борлигидан кўпчилик бехабар.

Тўғриси, Ўзбекистон халқ тарихи Давлат музейининг фаолияти Давлат санъат музейида кўрганларимиз олдида ҳолва экан.

II

-- Музейни ёпиш тўғрисида юқорига хат тайёрлаб қўйганмиз, -- деди музей бош директори Дамир Рўзибоев.

-- Нега?

-- Музейнинг ҳозирги аҳволи шуни тақозо этади, -- деди у. -- Бошқа йўл йўқ.

Бундай кутилмаган нохуш хабар кишини эсанкиратиб қўяркан. Ахир, Давлат санъат музейи оддий музейлар сирасига кирмайди, у нафақат мамлакатимизда, балки Ўрта Осиёда юқори мавқега эга.

«1990 йил, -- дейди музей ходимларидан бири. -- Америкаликлар келиб, музейда сақланаётган ер шарини бош устида тутган «Геркулес» ҳайкалини суратга олиб кетишди. Бу ҳайкал соф мармардан ясалган. Дунёда бор-йўғи иккита нусхаси мавжуд. Бири бизда, иккинчиси Франциянинг Лувьер музейида сақланади. Аммо биздаги нусхаси мукаммал экан. Шунинг учун америкаликлар атай келишибди».

Бундай ноёб санъат асарларини музейда минглаб топиш мумкин.

Тағин маънавият масаласи ҳаётимизда устувор маъно касб этаётган бир паллада мана шундай тенгсиз хазинанинг ёпиб қўйилишини, рости гап, сира тасаввурга сиғдириб бўлмайди.

Бош директор нега шундай ҳаракатга тушиб қолди?

Музейни, ҳақиқатан ҳам, ёпиш керакми, йўқми?

Биз бунинг сабабларини бош директордан сўраганимизда, у жавоб беришни истамади. Музейнинг ички аҳволи билан танишиб чиқишга ҳам рухсат бермади.

-- Юқоридан махсус рухсат керак. Бусиз сизларни ичкари киритолмаймиз, -- деди у.

-- Музейнинг кейинги йиллардаги фаолиятига доир ҳужжатлар билан танишсак бўладими?

-- Марҳамат, -- деди бош директор. -- Фақат бугун бош ҳисобчи ишга келмаган. Эртага келинглар, ҳаммасини тайёрлаб қўяди.

Аммо биз музейнинг ички аҳволи ва кейинги йиллардаги фаолиятига даҳлдор ҳужжатлар билан танишишга рухсат олиш учун яна уч кун овора бўлдик. Фақат юқоридан масъул раҳбарлар аралашгандан сўнггина ишимиз юришди.

Нимасини айтасиз, музейнинг айни дамдаги аҳволи ҳавас қилса арзийдиган алфозда эмасди. Музей биносининг бор-йўғи бир ярим қавати ишлаб турибди, қолган қисми эса бўм-бўш. У ўз бисотидаги экспонатларнинг уч фоизини кўрсатиш имкониятига эга, холос. Бунга ҳам уч йилдан ошиб қолган. Аҳвол шундай бўлгач, табиийки, музейнинг нуфузи тушган, одамлар оёғини тортишган. Ўтган йил музейга бор -- йўғи 15196 нафар томошабин келган, холос. Йиллик даромад ҳам шунга яраша, жуда кам. Ҳолбуки, музей 1996 йил учун давлатдан 10907,8 сўм миқдорида маблағ олган.

Музей нега бундай аҳволга тушиб қолди? Бунга ким сабабчи? Унинг нуфузини яна ошириш мумкин эмасми?

Биз музейнинг кейинги беш йиллик фаолиятига даҳлдор ҳужжатлар билан батафсил танишиб чиққач, шунга ишонч ҳосил қилдикки, бу масканга одамларни жалб этиш, обрў-эътиборини ошириш ва, ҳатто, давлатга фойда келтирадиган қудратли ташкилотга айлантириш мумкин эди. Бунинг учун музейнинг ўзида беқиёс имкониятлар яшириниб ётибди.

Бироқ ўтган даврда кўнгилга ёруғлик соладиган бирон-бир хайрли ишга қўл урилмади. Бунинг ўрнига эгаллаб турган мансабини сира иккиланмай суистеъмол қилиш, халқнинг маънавий бойлигига совуқ муносабатда бўлиш ва давлатнинг миллион-миллион маблағини ноўрин сарфлаш каби нохуш ҳоллар муттасил давом этиб келди.

Нега?

Айтиш керакки, кейинги йилларда музей ҳаётида қонунга мутлақо зид нимаики рўй берган бўлса, барини фақат бош директорнинг фаолияти билан изоҳлаш мумкин. Зеро қўлимиздаги ҳужжатлар шундай дейишга тўла асос беради.

III

Дамир Рўзибоев раҳбарлик фаолиятини бошлаган кезлар музейда, ҳар қалай, аҳвол ёмон эмас эди.

Энг муҳими, музей ишини яхши биладиган, кўп йиллик тажрибага эга катта жамоа бор эди. Агар раҳбар ношуд эмас, ишнинг кўзини биладиган ва уддабурон бўлганда, шубҳасиз, бу жамоанинг кўмагидан оқилона фойдаланар ва музей ҳам бугунгидек аҳволга тушмасди.

Ҳужжатларни ўрганиб туриб, киши ҳайратдан ёқа ушлайди: Д. Рўзибоев раҳбарлик фаолияти давомида музей ишини яхшилашга ҳаракат қилганми ёки муттасил кадрларни ўзгартириш билан машғул бўлганми?!

Бундай дейишимизга сабаб, у раҳбарлик қилаётган даврда оз эмас, кўп эмас, 272 марта кадрлар ўзгартирилган.

Фақат ҳисобчилар гуруҳи неча марта алмаштирилганини Д. Рўзибоевнинг ўзи ҳам аниқ-тиниқ айтиб беролмайди.

Сабаб?

Барча музейларда бўлгани сингари, Давлат санъат музейида экскурсаводлар бўлими бор эди. Маълумки, экскурсаводлар музей экспонатлари тарихи ва бирон-бир чет тилини билишлари керак. Чунки касблари шуни тақозо этади.

Бугун мана шу бўлим бўм-бўш, ҳамма экскурсаводлар кетиб қолган.

Биз музейда бўлганимизда бош муҳофиз Т. Дўстоевдан экскурсаводлар кетиб қолган экан, мабодо чет элдан сайёҳлар келиб қолса, тил биладиган мутахассисларни қаердан топасизлар, деб сўрадик.

-- Чет тиллари институтидан чақирамиз, -- деди у. Сўнг очиғига кўчиб қўйди. -- Кейинги пайтда экскурсаводларга ҳам эҳтиёж сезмаяпмиз...

Шуни айтиш лозимки, таъмирлаш бўлими музейда муҳим ўрин тутади. Чунки мавжуд буюмларнинг аксарияти қадимда яратилган. Доимий назоратда туришни талаб этади.

Собиқ шўро замонида музейдаги таъмирга муҳтож асарлар Москвага жўнатилар ва бунга катта маблағ сарфланарди.

Кейинчалик фидойи кишиларнинг саъй-ҳаракати билан моҳир усталар тўпланиб, музей қошида таъмирлаш бўлими очилган эди.

Ҳозир бу бўлим ёпилган. Таъмирчи усталар кетиб қолган. Музейда эса 1992 йилдан буён таъмирлаш ишлари олиб борилмайди.

Оқибатда экспонатларнинг 90 фоизи таъмирлашга, шундан 60 фоизи сира кечиктирмай таъмирлашга муҳтож ҳолга келиб қолган.

Музейдаги экспонатлар яроқсиз ҳолга келса, кўчага улоқтирилиб, ўрнига янгисини олиб келиб қўйиладиган матолар эмас. Аксинча, улар аждодларимизнинг тафаккур тарзи, қалб кўри ва беқиёс маҳорати акс этган нодир буюмлар. Уларга бундай лоқайд муносабатда бўлишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ, ахир!

Жаҳон музейлари тарихида шундай тартиб жорий этилган: ҳар бир нодир буюм ва санъат асарининг муқаррар сурати ҳамда фото тасмаси сақланиши керак.

Бироқ санъат музейида 1989 йилдан сўнг қабул қилинган экспонатларнинг на сурати ва на фото тасмаси бор.

Нима учун?

Аслида шу мақсадда музей қошида каттагина фотолаборатория ташкил қилинган ва зарур асбоб-ускуналар билан жиҳозланган эди.

Фотолабораториянинг яна бир фойдали томони нодир буюмларнинг рангли сурати тайёрланар ва шундан даромад олиш мумкин эди.

Бироқ фотолаборатория айни кунда ишламайди.

Унинг асбоб-ускуналари, айтиш мумкинки, талон-тарож қилинган, хона эса омборга айлантирилган.

Музейнинг кейинги йиллардаги фаолиятига даҳлдор ҳужжатларни кўздан кечираётиб ғалати ҳолга дуч келдик. Бош директор Д. Рўзибоев 1991 йил Тошкент шаҳар собиқ Ленин тумани халқ суди томонидан Ўзбекистон жиноий кодексининг 157-4 бўлими билан жавобгарликка тортилган.

Нега?

Бунинг сабаби ҳам айнан ўша -- бош директорнинг қўл остидаги хизматчиларга ғайриқонуний муносабатига бориб тақалади. Яъни ноҳақ ишдан бўшатилган ходимлардан бири бош директорни судга берган ва суд ҳайъати Д. Рўзибоевни айбдор деб топган.

IV

Юқорида айтган эдикки, музей биносининг бир ярим қавати ишламайди. Бунга ҳам уч йилдан ошиб қолган.

Бинонинг бир ярим қавати нега ишламаётганини бош директорнинг ўзи шундай изоҳлайди:

-- Учинчи ва иккинчи қаватнинг ярмига ҳозир экспонатларни қўйиб бўлмайди. Бунинг учун мўътадил иқлим керак. Совутгич ва иситгич аппаратларимиз ишдан чиққан. Бино томини ҳам таъмирлаш керак. Шунинг учун биз кечиктирмай экспонатларни хавфсиз жойга кўчирдик. Ахир, уларнинг бари нодир буюмлар, шундай ташлаб қўйиб бўлмайди.

Албатта, Дамир Рўзибоев шу музейнинг раҳбари, ҳар бир нодир буюм ва санъат асарини кўз қорачуғидек асраб-авайлаш масъулияти, аввало, унинг зиммасига тушади. Шунинг учун у юқори қаватдаги экспонатларга зарар етмай туриб, зудлик билан уларни кўчиришни буюрган-да, деган ўйга бордик. Тўғриси, унинг куюнчаклигини яхшиликка йўйдик. Ҳечқурса, шунга келганда эътиборсизлик қилмабди-ку, дедик.

Аммо кейин жамғармада сақланаётган экспонатларни кўздан кечирар эканмиз, ҳафсаламиз буткул пир бўлди. Ахир, халқнинг бебаҳо бойлигига бундай муносабатда бўлиш бориб турган жиноят-ку, деган ўй кечди кўнглимиздан. Ҳолбуки, музей бисотидаги буюмларнинг асосий қисми сақланаётган бу жойга бош суққан киши шундай хаёлга бормай қолмайди.

V

Очиғини айтганда, бош директор бизга жамғарма дея изоҳ берган жой -- музей биноси остидаги ертўла эди.

Ертўлага бош суққан кишининг димоғига «гуп» этиб зах ҳиди урилади. Ҳавоси бузуқ, нафас қайтиб кетади. Шундай юқоридан сув қувурлари ўтган, деворлар шўр тортиб ётибди -- мана сизга ертўладаги умумий манзара.

Энг аянчли жойи шундаки, ертўлани бир неча марта сув босган-шифтдаги қувур ёрилиб кетган, ноёб буюмлар, санъат асарлари сув остида қолган. Бунга кишининг сира ишонгиси келмайди, аммо ростдан ҳам шундай бўлган.

-- Бундан уч йил илгари ҳам ертўлани сув босганди, -- дейди Зағибулло Ғуломов. -- Қирқ олтита санъат асари сувга бўкиб, буткул яроқсиз ҳолга келди. Уларни қайта таъмирлаб ҳам асл ҳолига келтириш амри маҳол.

Кейинги йилларда ҳам шундай нохуш ҳол уч-тўрт марта такрорланган.

Энг даҳшатлиси, сув қувури, ҳамма вақт, кутилмаганда, ёрилиб кетиши мумкин. Чунки у шундай шифтда осилиб турибди.

Биз халқ амалий санъати буюмлари сақланаётган хонага кирдик. Бу ерни ҳам сув босган, XVIII -- XIX асрда Бухорода ишлаб чиқарилган матоларнинг ранги буткул ўчган, баъзилари нам тортиб чирий бошлаган, далва-далва бўлиб йиртилиб кетган эди.

Бунинг устига экспонатлар гўё ахлат уюмига чиқариб ташлангандек ерда сочилган, остин-устун, қалашиб ётибди. Кўнгилни хира қиладиган мана шу манзарага қараб туриб, беихтиёр 20-йиллардаги ёндирилган, ерга кўмилган нодир қўлёзмалар ёдга тушади... Ўша пайтдаги аҳволни тушунса бўлади. Чунки осуда ҳаётга коммунистик мафкуранинг қора шаклу шамойили соя ташлаб келаётган, одамларнинг шундан бўлак чора-аъмоли қолмаган эди.

Бугун-чи, бугун, ахир, мана шу ертўлада нам тортиб ётган нодир буюмлар ва санъат асарлари халқимизнинг уйғониб келаётган маънавий эҳтиёжига хизмат қилиши керак-ку! Истиқлол сиёсати ҳам моҳият-эътибори билан шунга даъват этаяпти-ку!

Сўзимиз оғир ботса, маъзур тутинг, жаноб Дамир Рўзибоев, аммо бошқача изоҳга ташбеҳ тополмадик: буларнинг бари, айтиш керак бўлса, маънавиятга қарши жиноят!

-- Ахир, бундай ноёб буюмларни ертўлада, тағин ўлганнинг устига тепгандек, мана бундай шароитда сақлаш қонунга мутлақо зид-ку?!

-- Билмадим, -- деб елка қисади бош муҳофиз Турғун Дўстоев. -- Бош директорнинг ҳаммасидан хабари бор.

-- Сув босганини ҳам биладими?

-- Албатта.

Табиийки, бош директор музей аянчли аҳволга тушиб қолганидан хабардор. Аммо амалий чора кўришга шошилмаган. Нега бундай бўляпти, деб сўрашганда, маблағ йўқлигини баҳона қилиб келган.

Аслида бинони таъмирлаш, ўша совутгич ва иситгич аппаратларини сотиб олиш учун маблағ топиш мумкин, эди.

Йўқ, тўғрироғи, маблағ бўлган ва у айни шу мақсад йўлида сарф этилган. Бу бош ҳисобчининг йиллик ҳисоб-китобида аниқ-равшан кўрсатилган. 1993 йилги ҳужжатларда шундай рақамлар битилган: «За кап. ремонт музея: 2440004». 1996 йилги ҳужжатда эса, бундай рақамларга кўзингиз тушади: «За кап. ремонт зданий музея: 3601249 сўм».

Бу шунчаки қоғозда қайд этиб қўйилган маблағ эмас. Аслида ҳам шунча маблағ бир нечта фирмага (!) ўтказилган. Буни банк ҳужжатлари ҳам тасдиқлайди. Бироқ амалда ҳеч қандай ишга қўл урилмаган. Музейнинг айни чоғдаги аҳволи ҳам шундан дарак беради...

Хўш, шунча маблағ қаерга кетди? У қандай йўлга сарф этилди?

Бунинг сабаблари ёлғиз Дамир Рўзибоевга аён. Қизиқ жойи шундаки, гарчи ишлар путуридан кетган бўлса-да, Д. Рўзибоев ўз шахсий манфаатини унутмаган. У 1996 йил «Золотонний» номли фирма ҳисобига 4000 дойче марка ҳамда 566641 сўм пул ўтказган.

Сабаб: янги хизмат машинаси сотиб олиш.

Бош директор мана шу маблағни кўпчиликнинг манфаатини кўзлаб, умумий аҳволни яхшилаш учун сарфлаши мумкин эди. Ҳолбуки, у поюпиёда қолмаган, илгари ҳам хизмат машинаси бор эди.

Қўлимизда мавжуд ҳужжатлар орасида яна бир хат кишининг диққатини ўзига тортади. Бу хат бир неча йил муқаддам музей хизматчилари номидан юқори ташкилотларга ёзилган. «Д. Рўзибоев раҳбарлик даврида Давлат санъат музейида қуйидаги қонунбузарликлар рўй берди:

1. И. И. Левитан экспозициясидан картиналар ўғирланган.

2. XVIII -- XIX асрда ишланган бешта рангли ойна синдирилган.

3. Қадимги ҳайкалларни қурт кемириб кетган».

Биз музейда бўлганимизда бу воқеа хусусида ходимларнинг фикрини сўрадик: ҳақиқатан ҳам, шундай воқеалар содир бўлган, ўғирланган асарлар ҳали-ҳануз топилгани йўқ.

Шу ўринда яна бир мулоҳазани айтиб ўтиш керак: айни кунда ҳам музейда сақланаётган нодир буюм ва санъат асарларини қайта текширишдан ўтказиш зарур. Чунки тартиб йўқолган жойда назорат ҳам бўлмайди. Бунинг устига музей бисотидаги барча экспонатлар жойида турган ёки йўқлиги тўғрисида ҳеч ким кафолат беролмайди.

VI

Биз юқорида музейнинг бугунги кундаги аҳволи ҳақида фикр юритдик.

Шу ўринда бир савол туғулади: хўш, музей ҳозирги нохуш ҳолга тушмаслиги мумкинмиди? Аслида, у қандай имкониятларга эга эди?

Бир сўз билан айтганда, у қисқа муддат ичида давлатга фойда берадиган бой ташкилотга айланиши мумкин эди. Бунга унинг ички имкониятлари бемалол етарди.

Биз юқорида «Геркулес» ҳайкалини тилга олдик. Бу ҳайкалнинг нархини пулга чақсак, аниқ баҳосини ҳеч ким айтиб беролмади. У жуда бебаҳо санъат асаридир. Музей бисотида эса бундай ноёб асарлар минглаб сақланади. Аммо, ҳамма гап шундаки, кўпчилик шундай санъат дурдоналари борлигидан бехабар. Ахир, халқимизга тарғибу ташвиқ қилиш, қизиқарли фильмлар тайёрлаш ва телевидение орқали намойиш этиш мумкин-ку! Айниқса, юртимиз истиқлолга эришгач, музейнинг имкониятлари жуда кенгайди. У банкда ўзининг валюта ҳисоб рақамини очиш, чет элларда кўргазмалар ташкил этиш, хориждаги сайёҳликка алоқадор компаниялар билан ҳамкорлик қилиш имкониятига эга бўлди. Бу, ҳатто, қарор билан кафолатланди: «Ўзбектуризм» миллий компанияси, «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси ва бошқа манфаатдор ташкилотлар ҳисобидан мамлакатимиз музейларида сақланаётган ноёб экспонатларни жаҳон миқёсида тарғиб этишга йўналтирган реклама маҳсулотларини мунтазам чиқариб туришни ташкил этсин» (Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 23 декабрь 618-сон қароридан).

Биз минг имкониятдан айримларини айтиб ўтдик, холос. Аммо Давлат санъат музейида мана шу ишлар ҳам амалга оширилмади. Ҳечқурса, «Ўзбектуризм» миллий компанияси билан ҳамкорлик йўлга қўйилмади.

Шундай бўлгач, аҳвол қандай ўнгланиб кетсин?

Музей, албатта, ишлайди, эртага унинг бағри одамлар билан тўлади. Чунки бугунги янги давр шуни талаб қилади.

Аммо раҳбар кишининг бурчи, зиммасидаги масъулият нечоғлик катта ва оғир эканини ҳам даврнинг ўзи кўрсатиб турибди.

Биз ушбу мақолани тайёрлаётган маҳалда «Ўзбекистон овози» газетасида (1997 йил 3-май) таажжубланарли хабар эълон қилинди.

Газетанинг ёзишича, Марғилон шаҳар адабиёт ва санъат музейидан ўта ноёб экспонат -- буюк санъаткор Уста Олим Комиловга 1936 йил Лондонда ўтказилган халқаро санъат олимпиадасида тақдим этилган олтин медаль ва Қўқон ўлкашунослик музейидан XVI -- XIX асрлар Европа рассомлари ижодига мансуб 6 дона бағоят қимматбаҳо санъат асарларининг асл нусхаси ўғирлаб кетилган...

Мамлакатимиз ҳудудида бугун 70 дан зиёд турли йўналишдаги музейлар фаолият кўрсатмоқда. Уларда аҳвол қандай? Умуман айтганда, музейлар бисотидаги бойликлар нега талон-тарож қилинаяпти? Маданият вазирлиги ва бошқа мутасадди ташкилотлар нега ўз зиммаларидаги масъулиятни ҳис этишмаяпти?! Ахир, музейлар бисотидаги асарлар ҳеч кимнинг хусусий мулки эмас, балки халқнинг бойлиги, улар нафақат бизнинг, балки келажак авлоднинг маънавий эҳтиёжи учун ҳам хизмат қилиши керак-ку!

Шодиқул ҲАМРОЕВ.

МИРЗО УЛУҒБЕК НОМЛИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛАР БЎЙИЧА 1997 ЙИЛ УЧУН АСПИРАНТУРАГА ВА ДОКТОРАНТУРАГА ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

АСПИРАНТУРА

Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда ўқиш учун: *математик анализ; дифференциал тенгламалар; геометрия ва топология; эҳтимоллар назарияси ва математик статистика; математик мантиқ, алгебра ва сонлар назарияси; назарий механика; суюқлик, газ ва плазма механикаси; астрофизика, радиоастраномия; назарий физика; радиофизика; физик электроника; яримўтказгичлар ва диэлектриклар физикаси; электрофизика; ядро ва заррачалар физикаси; электрофизика; аналитик кимё; органик кимё; юқори молекуляр бирикмалар кимёси; биоорганик кимё, табиий ва физиологик фаол моддалар кимёси; биокимё; ботаника; гидрогеология; петрография, вулканология; литология; ватан тарихи; умумий тарих; археология; этнология; иқтисодий назария; диалектика ва билиш назарияси; дин ва ҳурфикрлилик фалсафаси; ижтимоий фалсафа; ҳозирги миллий адабиёт; миллий адабиёт тарихи; журналистика; ўзбек тили; қиёсий-тарихий, топологик ва чоғиштирма тилшунослик, таржима назарияси; иқтисодий ва ижтимоий география; педагогик ва ёш психологияси; социология назарияси, методологияси ва тарихи.*

Ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқиш учун: *ватан тарихи; иқтисодий назария; дин ва ҳурфикрлилик фалсафаси; ҳозирги миллий адабиёт; журналистика; миллий тил (ўзбек тили); қиёсий-тарихий, топологик ва чоғиштирма тилшунослик; педагогик ва ёш психологияси; социология назарияси, методологияси ва тарихи.*

ДОКТОРАНТУРА:

математик анализ; дифференциал тенгламалар; эҳтимоллар назарияси ва математик статистика; математик мантиқ, алгебра ва сонлар назарияси; ярим ўтказгичлар ва диэлектриклар физикаси; назарий физика; юқори молекуляр бирикмалар кимёси; биофизика; ватан тарихи; ҳозирги миллий адабиёт; журналистика; қиёсий-тарихий, чоғиштирма ва топологик тилшунослик; педагогик ва ёш психологияси.

Ҳужжатларни қабул қилиш муддати шу йил 25 августгача.

Маълумотларни олиш учун университетнинг аспирантура бўлимига:
Тошкент шаҳри, Олий ўқув юртлари шаҳарчаси, "Д" корпус, 11-қават.

Телефон: 46-74-35.

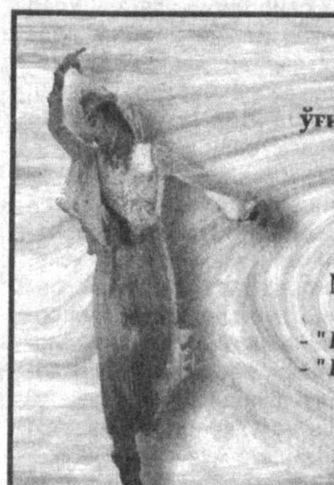

Тошкент Давлат миллий рақс ва хореография Олий мактаби

ўғил ва қиз болаларни *10 ёшдан "Балет артисти", 14 ёшдан "Халқ рақс ансамбли"*
бўлимларига 1997 йил учун ўқишга қабул қилади.
Қабул 1 июндан уч босқичда ўтказилади.
Шанба кунлари 14.00 дан 18.00 гача маслаҳатлар берилади.
Узоқдан келганлар учун ётоқхона мавжуд.

Миллий рақс ва хореография Олий мактабига қуйидаги мутахассисликлар бўйича ўқувчилар қабул қилинади:
- *"Педагог-хореограф" (ўқиш муддати 4 йил);*
- *"Балетмейстер-режиссёр" (ўқиш муддати 4 йил).*

35 ёшгача бўлганлар қабул қилинади.

Манзилимиз:
Тошкент шаҳри, Юсуф Ҳос Ҳожиб кўчаси, 31-уй.

Телефонлар: 56-24-36, 56-33-27.

Корхона, ташкилот, тадбиркорлик тузилмалари, маркетинг хизмати ва савдо уйлари раҳбарлари

ДИҚҚАТИГА!

Тошкент шаҳар ҳокимлигининг тендер комиссияси ўз ишини давом эттиришини мамнуният билан маълум қилади.

Шу йилнинг ўтган даврида тендер комиссиясининг олтита мажлиси ўтказилиб, уларда узоқ хорижнинг етакчи фирмалари, МДҲ ва Тошкент шаҳар акционерлик жамиятларининг 84 та таклифи кўриб чиқилди.

Тендер комиссиясининг тавсиясига биноан боғ ва хиёбонларни тартибли, озода сақлаш учун чиқиндиларни йиғиш контейнерларини тайёрлаб бериш, металл прокатлари, пўлат қувурлар, металл буюмлар, куч кабеллари, ёғоч-тахта ашёлари, машинасозлик саноати маҳсулотлари, чиқиндиларни ташувчи машиналар, электр техника ва ёритиш техникаси ускуналари, энергия манбалари сарфини ҳисобловчи асбоблар етказиб бериш юзасидан 39 та шартнома тузилди.

Ҳозирги кунда шаҳар хўжалигининг эҳтиёжлари учун қуйидагиларни етказиб беришга оид таклифлар қабул қилинмоқда:

- *тахтабоп ёғоч ва ўрмон-техника мажмуи маҳсулотлари;*
- *қурилиш ойнаси, пардозлангани, металл билан қоплангани ва триплекс ҳам киради;*
- *қурилиш ашёлари;*
- *безак-пардоз ашёлари;*
- *лак-бўёқ маҳсулотлари;*
- *дераза ва эшик полотнолари;*
- *ташқи ва ички ёритгич лампалари;*
- *йўл-қурилиш техникаси;*
- *кўтарма-транспорт ускуналари, эскалаторлар;*
- *автобетонқоргич;*
- *автосамосваллар;*
- *шаҳар коммунал хўжалиги учун машиналар;*
- *юк ва енгил автомашиналар учун ҳамда қишлоқ хўжалик техникалари шиналари;*
- *электр манбалари сарфини ҳисоблайдиган асбоблар.*

Комиссия мажлислари ҳар ҳафтада жума кунлари ўтказилади.

Танлов шартларини тендер комиссияси котибидан сўраб билиб олиш мумкин (Тошкент шаҳар ҳокимлиги биноси, 3-қават, 60-хона).

Маълумот олиш учун телефон: 33-63-53.

بسم الله الرحمن الرحيم

قابل توجه اتباع جمهوری اسلامی ایران

با توجه به اینکه انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران در تاریخ ۱۳۷۶/۳/۲ (۲۳ ماه می ۱۹۹۷) برگزار میشود ، باطلاع می رسانیم که اتباع محترم ایرانی که بنابه دلایل مختلف بطور موقت در جمهوری ازبکستان بسر میبرند در این روز از ساعت ۸ صبح تا ۶ بعد از ظهر با حضور در محل سفارت جمهوری اسلامی ایران در انتخابات شرکت کرده به فرد مورد نظر خود رای دهند .

روابط عمومی سفارت جمهوری اسلامی ایران - تاشکند

برای کسب اطلاعات بیشتر با تلفن های ۶۸۶۴۷۵ و ۶۸۶۹۶۸ تماس حاصل فرمایند.

ЖАҲОНГАШТА БОБУРШУНОСЛАР

Бундан беш йил муқаддам -- 1992 йилнинг май ойи охирларида Бобур номидаги Халқаро жамғарма қошида ташкил этилган илмий экспедиция хорижий мамлакатлар бўйлаб дастлабки сафарга чиққан эди. Ҳозирга қадар экспедиция 15 га яқин чет давлатларда бўлиб, автомобилда 100 минг километрдан зиёд масофани босиб ўтди.

Шу муносабат билан жамғарма раиси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими, геология-минералогия фанлари номзоди Зокиржон Машрабов жамоатчи мухбиримиз билан суҳбатда қуйидаги фикр-мулоҳазаларни баён қилди:

-- Бобур номидаги Халқаро жамғарма 1992 йил февраль ойида Андижон шаҳрида улуғ ватандошимиз ижодининг бир гуруҳ мухлислари томонидан таъсис этилган бўлиб, Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан рўйхатга олинган ва 1993 йил сентябрь ойида иккинчи маротаба рўйхатдан ўтказилган.

Ўтган давр мобайнида жамғарма миллий «қадриятларимизни, кўҳна тарихимизни тиклаш ва маънавиятимизни янада юксалтириш борасида муайян ишларни амалга оширди. Ҳозирги вақтда жамғармамиз тасарруфида Бобур номидаги халқаро илмий экспедиция, шоир номи билан аталувчи миллий истироҳат боғи ва «Мадор» инженерлик-ишлаб чиқариш бирлашмаси фаолият кўрсатиб келмоқда.

Шу пайтга қадар Бобур номидаги Халқаро илмий экспедиция олти марта илмий сафар уюштирди, ўндан ортиқ хорижий мамлакатлар бўйлаб юз минг километрдан зиёд масофани автомобилда босиб ўтди. Бу сафарлар давомида биз Ўрта ер денгизидан Ҳиндистон ярим оролигача бўлган ҳудудни кезиб, Қирғизистон, Тожикистон, Қозоғистон, Туркманистон, Эрон, Туркия, Сурия, Иордания, Саудия Арабистони, Бирлашган Араб Амирликлари, Покистон, Ҳиндистон, Хитой, Афғонистон мамлакатларида бир неча мартадан бўлиб илмий изланишлар олиб боришга, соҳибқирон Амир Темур ва Заҳириддин Муҳаммад Бобур ҳамда уларнинг аждоду авлодлари ҳақида нодир илмий тарихий маълумотлар тўплашга мушарраф бўлдик.

Мазкур сафарларда тўпланган илмий материаллар ҳар томонлама ўрганилиб, улар асосида ўндан ортиқ китоблар ёзилиб чоп этилди, кўплаб видео-кинофильмлар яратилди. Бу асарларнинг вужудга келиши ва рўёбга чиқишида жамғарма ҳар томонлама ҳомийлик кўрсатди. Улар жумласига профессор Сайфиддин Жалиловнинг «Бобур ва Андижон», «Бобурнинг Фарғона давлати», профессор Рустам Шамсиддиновнинг «Бобур изидан», фан номзодлари Зокиржон Машрабов ва Собиржон Шокаримовнинг «Асрларни бўйлаган Бобур», ёзувчи Қамчибек Кенжанинг «Саёҳатнома», Хайриддин Султоннинг «Бобурнинг тушлари», «Бобурийнома» сингари илмий ва бадиий асарларини, «Бобур саломи», «Бобурийлар изидан», «Бобур экспедицияси», «Ифтихор» каби видео-кинофильмларни, вақтли матбуотда чоп қилинган юздан ортиқ мақолаларни киритиш мумкин.

Экспедиция сафарлари чоғида чет элларда бобурийлар ҳақида нашр қилинган юз элликка яқин монография, илмий тадқиқот, қисса ва романлар, ҳужжатли ва бадиий фильмлар сотиб олиниб юртимизга келтирилди ва Андижондаги «Бобур ва жаҳон маданияти» деб номланган музейдан жой олди. Хусусан, «Бобурнома»нинг чет элларда чоп этилган ўнга яқин таржималари, нодир қўлёзмалар алоҳида аҳамиятга эга. Бу қимматли асарлар устида ҳозир илмий-текширув ишлари бошлаб юборилган. Уларнинг баъзи бирлари таржима қилиниб, китобхонлар ва томошабинлар эътиборига ҳавола этилди. Бунга мисол сифатида ҳинд киносанъаткорлари томонидан яратилган кўпсерияли «Баҳодиршоҳ Зафар» бадиий фильмини, Уильям Эрскиннинг «Бобур Ҳиндистонда» номли илмий тадқиқотини кўрсатиш мумкин. Бу асарлар жамғармамиз ташаббуси билан ҳинд ва инглиз тилларидан таржима қилиниб, халқимизга тақдим қилинди.

Жамғармамиз халқаро мақомга эга бўлганлиги учун унинг чет элларда ҳам, жумладан, Равалпинди (Покистон), Лоҳур (Покистон), Ҳайдаробод (Ҳиндистон), Абу Даби (Бирлашган Араб Амирликлари), Ўш (Қирғизистон) шаҳарларида бўлимлари мавжуд. Биз мазкур бўлимларимиз билан асосан маънавий-маърифий соҳаларда ҳамкорлик олиб бормоқдамиз. Улар билан илмий-бадиий адабиётлар айирбошлаш, биргаликда тадбирлар ўтказиш бўйича бир қанча ишлар амалга оширилди. Жумладан, илмий экспедицияларнинг сафарларини ташкил этишда бу бўлимлар маънавий жиҳатдан ёрдам бериб келмоқда. Ана шундай беғараз дўстларимизнинг бевосита ёрдамида биз Ҳиндистондаги бобурийларнинг бугунги авлодларини излаб топиш ва улар билан мулоқот ўрнатишга муяссар бўлдик.

Экспедициянинг машаққатли илмий сафарларида республикамизнинг таниқли олимлари, ёзувчи ва журналистлар, уламо ва таржимонлар фаол иштирок этиб келмоқдалар. Айниқса, Сайфиддин Жалилов, Пўлат Зоҳидов, Собиржон Шокаримов, Рустам Шамсиддинов, Сайфиддин Юнусов, Муҳаммадсодиқ Қосимов каби олимларимиз, Тўлан Низом, Хайриддин Султон, Қамчибек Кенжа сингари адибларимиз, Аҳмаджон Қосимов, Фаррух Расул каби журналистларимиз, афғонистонлик биродаримиз, экспедиция аъзоси, меъмор Ғулом Ғайрат Саҳий ва бошқаларнинг хизматларини алоҳида таъкидлаб ўтишни истардим.

Ўтган давр мобайнида жамғарма тасарруфидаги миллий истироҳат боғида Бобур Мирзонинг Агра ва Кобулдаги қабрларидан келтирилган тупроқ қўйилган

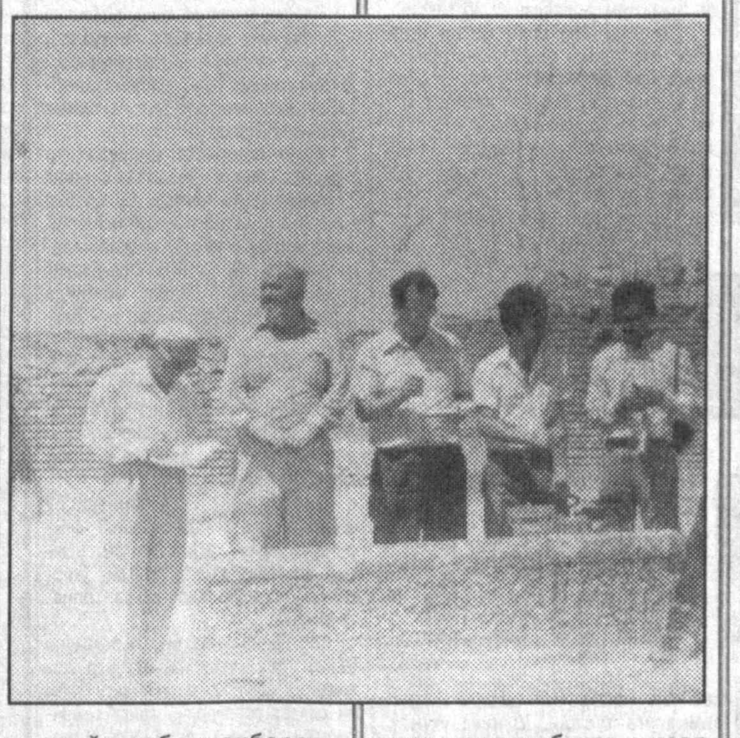

рамзий қабр-мақбараси мўъжазгина ибодатхонаси билан барпо қилиниб, халқимиз ва меҳмонларимизнинг севимли зиёратгоҳига айланди. Боғда шунингдек, улуғ ватандошимизнинг бронза ҳайкали ҳам мағрур қад ростлаб турибди.

Бобур ва бобурийлар хотирасини абадийлаштириш мақсадида биз жамғармамизнинг халқаро мукофотларини таъсис қилишга эришдик. Бу мукофотлар Бобурнинг серқирра фаолияти -- унинг шоирлик, олимлик, давлат арбоби сифатидаги фазилатларини акс эттирган ҳолда шу йўналишлар бўйича республикамиз ва хорижий давлатларда бобуршунослик соҳасида яратилган энг етук асарларга, атоқли сиёсий ва жамоат арбобларига берилиши кўзда тутилган.

Биз имкон доирасида мамлакатимиз ва халқаро миқёсда ўтказилаётган турли илмий-маърифий анжуманларда иштирок этиб, тўплаган материалларимизни оммалаштиришга ҳаракат қилмоқдамиз. Жамғармамиз вакилларининг Улан-Ботор, Деҳли ва Лондонда ўтказилган халқаро анжуманларда ўз маърузалари билан иштирок этганликлари бунга мисол бўла олади. Шунингдек, биз ўтган йили Республика маънавият ва маърифат жамоатчилик маркази билан биргаликда Тошкент шаҳрида «Икки буюк тақдир» (Амир Темур ва Бобур Мирзо шахсияти) мавзуида маърифий кеча ўтказдик. Кейинроқ эса экспедиция аъзоларининг навбатдаги -- олтинчи сафарига бағишлаб марказда ҳисобот йиғилиши уюштирилди. Шундай муҳим тадбирлардан бири Андижонда, Бобур номидаги Миллий истироҳат боғида «Бобур Мирзо -- соҳибқирон Амир Темур зурриёди» деган мавзуда бўлиб ўтди. Бу тадбирларда республикамиздаги етук олимлар, ёзувчилар, матбуот вакиллари, чет эл элчихоналарининг вакиллари қатнашиб, жамғарманинг бу соҳада олиб бораётган ишлари маънавиятимизни юксалтириш ва заминимиздан етишиб чиққан буюк алломаларнинг маданий ва илмий меросларини янада чуқурроқ ўрганишга хизмат қилишини таъкидладилар.

Мавриди келиб қолди, шу йўналишда амалга ошираётган ишларимиз хусусида ҳам қисқача тўхталиб ўтсам. Маълумки, қадимий юртимиздан етишиб чиққан улуғ зотларнинг аксарияти тақдир тақозоси билан бугунги кунда мамлакатимиз ҳудудидан ташқарида мангу маскан топганлар. Биз Туркистон заминида камол топган буюк алломалар -- Абу Али ибн Сино, Абу Райҳон Беруний, Алишер Навоий, Султон Ҳусайин Бойқаро, Заҳириддин Муҳаммад Бобур, Бобораҳим Машраб, Зокиржон Холмуҳаммад ўғли Фурқат ва бошқа улуғ сиймоларнинг абадий оромгоҳларининг бугунги ҳолатини ўрганиб, уларни фото, видео, кинотасвирларга олдик, бу зиёратгоҳларни ободонлаштириш ва таъмирлаш юзасидан ўз таклифларимизни маълум қилдик. Ўйлайманки, бу борадаги ишларимиз муҳтарам газетхонларга маълум бўлса керак.

Бу қабр-мақбараларнинг аксарияти ҳозирги кунда қаров ва муҳофазага муҳтож, ниҳоятда ачинарли ҳолатда. Айниқса, Афғонистон тупроғида жойлашган Абу Райҳон Беруний, Султон Ҳусайин Бойқаро, Алишер Навоий, Бобур Мирзо, Камолиддин Беҳзод, Бобораҳим Машраб, Покистондаги Зебуннисобегим каби зотларнинг қабр-мақбаралари зудлик билан жиддий эътибор қаратишни талаб қилади. Ғазна шаҳридаги Абу Райҳон Берунийнинг вайрон бўлиб ётган қабри бизни хусусан қаттиқ ларзага солди. Биз бу ҳақдаги фикримизни мамлакат раҳбарияти ҳамда кенг жамоатчиликка етказишга муваффақ бўлдик.

Мамлакатимиз Президенти муҳтарам Ислом Каримов жамғармамиз ташкил топган кундан бошлаб унинг фаолиятини мунтазам қўллаб-қувватлаб келмоқда. Жумладан, у киши миллий қадриятларни тиклаш ва маданиятни юксалтириш, Заҳириддин Муҳаммад Бобур меросини ўрганиш ва тарғиб қилишдаги фидокорона хизмати ҳамда ижтимоий ҳаётдаги фаол иштироки учун жамғарма фаолларидан бир гуруҳини ҳукумат мукофотлари билан тақдирлади. Табиийки, бу ишонч ва ҳурмат бизни бениҳоя руҳлантириб, кучимизга куч ғайратимизга ғайрат қўшди.

Шу билан бирга мамлакатимиз раҳбари бизга фаолиятимизни тўғри ташкил этиш юзасидан муҳим йўл-йўриқ ва топшириқлар бериб келмоқда.

Жумладан, бизга 1994 йил 4 октябрда Алишер Навоийнинг ярим вайрона аҳволдаги мақбарасини таъмирлаб-ободонлаштириш имкониятларини ўрганиш бўйича вазифа юкланган эди. Шу мақсадда улуғ бобомизнинг Ҳиротдаги қабр-мақбарасини тиклаш ва ободонлаштириш юзасидан лойиҳа-муҳандислик ишлари ниҳоясига етказилди. Умид қиламизки, бу ҳудуддаги вазият барқарорлашиб, инсониятнинг буюк даҳоси Алишер Навоийнинг она шаҳрида у зоти шарифнинг шаъну шавкатига муносиб улуғвор мақбара тикланиб, гўзал зиёратгоҳ барпо этиладиган кунлар яқин. Айни пайтда, боя айтганимдек, яна бир улуғимиз -- Абу Райҳон Берунийнинг Ғазна шаҳридаги вайронага айланиб кетган қабр-мақбарасини тиклаш-таъмирлаш, лозим чораларни кўриш соҳасида ҳам иш олиб борилмоқда. Шу йилнинг январь ойида жамғармамиз фаоллари мазкур масала юзасидан илмий изланишларни давом эттириб, Хоразм вилояти, Қорақалпоғистон Республикаси ва Туркманистонга сафар уюштирдилар. Шу кунларда Афғонистонга навбатдаги сафар тараддудини кўрмоқдамиз.

Яқин келгусида қилинадиган ишларга тўхталадиган бўлсак, келаси йили Бобур Мирзо таваллудига 515 йил тўлади. Биз ҳозир барча ишларимизни шу санага бағишлаб олиб боришни, яъни бобурийлар тарихи ва маданиятига бағишлаб Андижонда халқаро симпозиум ўтказиш, Афғонистонда жамғарма бўлимини ташкил этиш, Наманган ва Тошкент шаҳарларида ҳам шундай бўлимлар ишини йўлга қўйиш, бутун дунёга тарқалиб кетган бобурийларнинг янги авлодларини излаб топиб улар билан ҳамкорлик ўрнатиш, Бобур Миллий боғини ва ундаги ёдгорлик мажмуини янада ободонлаштириш, Мусо Ал-Хоразмий, Абу Наср Форобийнинг чет эллардаги қабр-мақбаралари ҳолатини ўрганиш, улуғ юртдошимиз Абдулҳамид Чўлпон хотирасини абадийлаштириш ишига баҳоли қудрат ҳисса қўшиш, янги китоблар ва фильмлар яратиш каби ишларни мўлжалламоқдамиз.

Албатта, қисқагина бир суҳбатда бизнинг барча режа ва ниятларимизни батафсил баён қилишнинг имкони йўқ. Мен фурсатдан фойдаланиб, бизнинг камтарона ишларимизни юксак баҳолаб, эзгу ниятларимизга хайриҳоҳ бўлиб, қўлларидан келган беғараз ёрдамларини аямаётган мамлакатимиздаги ва хориждаги барча дўстларга, кенг жамоатчиликка чин дилдан миннатдорчилик билдиришни истар эдим. Мана шундай одамларнинг самимий кўмаклари билан юртимизда маънавият чинакам устувор соҳага айланиб бормоқда.

Суҳбатни С. ХЎЖАЕВ ёзиб олди.

***СУРАТДА:** экспедиция аъзолари Ҳиротда Ҳусайн Бойқаро қабри ёнида.*

«ОМОНЁР»ЛАР ЯНГРАЁТГАН ЮРТ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Инобат ОЙДИН қизи, шоира:

-- Бир ойдан бери бир кўзим газетларда бўлса, бир кўзим телевизорда. Радиони ҳам эшитиб қўяман. Қани бу кинофестивалга қаердан кимлар келаётган экан, деган савол мени қийнайди. Нега десангиз, ҳар бирimiзнинг севимли актёр-режиссёрларимиз бор-да. Масалан, мен барибир севиш-севилиш ёшидан ўтган бўлсам-да, ҳиндларнинг киноларини берилиб томоша қиламан. Раж Капур авлодларидан кимдир, Митхун Чакраборти ва бошқаларнинг келаётганини эшитиб жуда суюндим.

Яна бир томони, ўзимизнинг айрим киночиларимиздан сал хафаман. Очиғи кинофестивал олдидан ўзларини қийнаётган ва қувонтираётган камчилик-ютуқлар ҳақида мухлислар билан ошкора дардлашишмади. Яқинда эса таниқли актрисалардан бири ойнаи жаҳондаги суҳбатда мухбирнинг «қайси санъаткорларни ёқтирасиз?» деган саволига нуқул чет элликларни санади. Ана шунда наҳотки ўзбек санъатининг машҳур вакиллари ижоди унинг назарига тушмаган бўлса-я, деб ўкиниб қўйдим. Нима бўлса-да, бу кинофестиваль ҳаммамиз учун бир имтиҳон бўлади.

Мирсиддиқ УСТАБОБОЕВ, режиссёр:

-- Аввалги кинофестивалларни кузатганман. Бир ўзбек сифатида менга алам қиларди. Ахир Ўзбекистон ерида бошқача мусиқа садолари остида тантаналар очилганида эзилиб кетардим. Қачон асл миллий оҳанглар янграр экан-а, деб ният қилардим. Мана шундай кунлар келди бугун.

Яна гурунглар қизийди.

Биз фестивалга ташриф буюрган япониялик кино усталаридан бири продюссер **Минико ОКАМОТО** хонимни суҳбатга тортдик.

-- Биз Тошкентга илк бор қадам ранжида қилдик, -- деди у. -- Сафаримизнинг дастлабки дақиқалариданоқ кўнглимизда бу гўзал юрт ҳақида ажиб таассуротлар пайдо бўла бошлади. Шаҳрингиз ям-яшил дарахтларга бурканган, табиати бениҳоя гўзал экан. Насиб этса, ўзбек халқининг бой маданий-маънавий мероси билан яқиндан танишиш ниятимиз бор. Чунки биз бу тўғрида кўп эшитган, уни кўришга иштиёқманд эдик. Фурсатдан фойдаланиб, сизга бир гапни айтиб қўймоқчиман. Японияликлар мустақил Ўзбекистон ва унинг халқи эришаётган ютуқлардан яхши боҳабар.

-- Кинофестивалга қандай фильмлар олиб келдингизлар? -- дея сўрадик Окамото хонимдан.

-- Фестивалда бизнинг «Шамол эсиб тураркан...» номли фильмимиз намойиш этилиши мўлжалланаяпти. У тарихий мавзуда бўлиб, бундан бир неча аср бурун Япония императорларидан бири ҳукмронлик қилган даврларда юз берган воқеалар тасвирланган. Асар сценарийсини таниқли киноижодкор, марҳум Такихико Фукунага ёзган эди. Фильмда бош роллардан бирини ижро этган ёш, истеъдодли актёр Хироши Абе ҳам фестивалга ташриф буюрган. Шунингдек, фильмнинг муваффақиятли чиқишида режиссёр Йукио Такояма, бош рассом Йудат Католарнинг ҳам катта ҳиссалари бор. Умид қиламизки, бизнинг фильмимиз ўзбек томошабинларининг ҳам муҳаббатини қозонади.

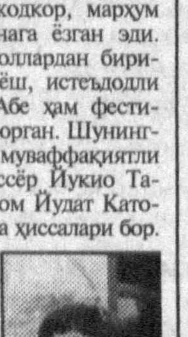

Кейинги ҳамсуҳбатимиз Тожикистон халқ артисти **Сайрам ИСАЕВА** бўлди. Уни муштарийларга таништиришнинг ҳожати йўқ. Чунки Сайрам опа қатор ўзбек фильмларида ҳам етакчи ролларни маҳорат билан ижро этиб, мухлислар кўнглидан чуқур жой олган. Ҳатто кўпчилик уни... ўзбекистонлик деб билишади.

-- Бу гапда заррача муболаға йўқ, -- дейди Сайрам Исаева кулиб. -- Чиндан ҳам, Ўзбекистон ўз уйимдай бўлиб қолган. Тошкент менинг кино ижодкор сифатида шаклланишимда катта ўрин тутади. Бу ердаги театр ва рассомчилик институтида беш йил сабоқ олдим. Таниқли ўзбек режиссёрлари Комил Ёрматов, Шуҳрат Аббосов, Мэлс Абзалов, Темурмалик Юнусов ва кўплаб актёрлар билан яқиндан ҳамкорлик қилганман. Уларнинг орасида дўстларим жуда кўп. Кинодаги ўзимнинг энг севимли ролим -- Майсара образини ҳам айнан «Ўзбекфильм»да яратганман.

Ҳамидулла АКБАРОВ, санъатшунослик фанлари доктори:

-- Мен фестивалга тайёргарлик кўриш ташкилий қўмитаси аъзоси ва фильмларни саралаш ҳайъати раисининг ўринбосари сифатида унга кўрилган ҳозирлик ишларида ҳам бевосита иштирок этдим. Очиғи, мустақиллик шароитида ўтказилаётган ушбу анжуманнинг аввалгиларига ўхшамайдиган ажиб бир файзи бор.

Фестиваль саралаш ҳайъатида 20 кун давомида 60 дан зиёд фильмларни кўздан кечирдик. Демак, айтиш мумкинки, бу пайтда мен жаҳон кинематографиясида содир бўлаётган жараёнлар билан яна бир марта бевосита танишиш имкониятига ҳам эга бўлдим. Хорижда бу соҳадаги мавжуд оқимлар, янгича изланишлар, томошабин дидига мос фильмлар яратишга интилишлар, халқаро анжуманларга яхши фильмларни тақдим этиш борасидаги қизиқарли тажрибалар биз учун ҳам жуда асқотади, деб ўйлайман.

Фарҳод АМИНОВ, киноактёр:

-- Ҳозирги иқтисодий шароитда ҳукуматимизнинг Тошкент кинофестивалини ўтказишнинг ташаббускори бўлиб, унга керакли маблағ ажратганлиги ва тегишли шарт-шароитларни яратиб берганлиги бизда давлат томонидан санъатга алоҳида аҳамият берилаётганлигининг яққол далилидир.

Буюк соҳибқирон Амир Темур таваллудининг 660 йиллиги муносабати билан ҳукуматимизнинг моддий кўмаги ёрдамида «Ўзбекфильм» ижодкорлари «Амир Темур» тарихий фильминиг биринчи қисмини суратга олишган эди. Назаримда, ана шу асарнинг фестиваль конкурсида намойиш этилиши ўзбек киночиларининг энг катта ютуқларидан биридир. Илоҳим, унинг муваффақият қозонишида Жаҳонгир Амир Темур бобомизнинг руҳлари қўлласин.

...Меҳмонхона ҳовлисида бир гуруҳ қизлар тўпланиб туришган экан. Улар ўтган-кетган одамларга синовчан тикилиб туришарди.

-- Бу ерда нима қилиб турибсизлар? -- дея сўрадик улардан.

-- Айтишларича, фестивалга келадиган актёрлар шу ерда туришаркан, -- дея жавоб қилди ўзини Тошкент давлат университети биология факультети биринчи курс талабаси Сабоҳат Мақсудхонова деб таништирган қиз. -- Шунга, уларни кўриш учун пойлаб турибмиз.

-- Айнан қайси актёрларни яхши кўрасизлар?

-- Ҳиндистонликларни. Мамутта Калькарни, Нилан, Акшай, Митхун Чакрабортилар -- бизнинг энг севимли актёрларимиз.

-- Амриш Пури-чи? Уни ёмон кўрасизларми? -- дея ҳазиллашдим.

-- Йўғ-е, дея кулишди улар. -- Амриш Пури кинода салбий ролларда ўйнагани билан аслида, жуда меҳрибон, оқ кўнгил инсон эмиш. Ҳиндистонликлар у билан фахрланишаркан.

-- Фестивалга олиб келинган киноларни ҳам томоша қиласизларми?

-- Ҳа, биз олдиндан чипталар олиб қўйганмиз.

Энди митти суҳбатларимиз тугаб қайтаётганимизда бизларни бир гуруҳ ҳамкасбларимиз ўраб олишди: «билдингларми, бу ҳиндистонлик, италиялик киночилар келишибдими? Кутиб олиш маросимига улгуролмадикда», жавоб беришга чоғланаётганимизда машиналар сигнали эшитилди. Кейин шивир-шивир бошланди: «Ҳиндистондан келишди, шекилли. Кийимлари ўхшаяпти. Анавилар белоруслар экан...»

Азизлар! Бугун озод ва обод Ўзбекистонда яна бир катта тўй бошланяпти. У бир ҳафта давом этади. Демак, бир ҳафта пойтахт кинотеатрлари экранлари гоҳ инглизча, гоҳ немисча, гоҳ японча, гоҳ корейсча «сўзлайди». Шу билан бирга куй-қўшиқлар, «омонёр»лар ҳам руҳимизга, кўнглимизга тоза ҳаволар олиб киражак!

Норқобил ЖАЛИЛ, Кинофестиваль матбуот маркази ходими, Ғафур ШЕРМУҲАММАД, Тўлқин КАРИМОВ (суратлар). «Халқ сўзи» махсус мухбирлари.

XALQARO KINOFESTIVALI TOSHKENT-97 INTERNATIONAL FILM FESTIVAL

"ЎЗЖИҲОЗБУТЛАШ" А.Ж.

курилаётган ва тикланаётган объектларни ҳамма турдаги ускуна ва буюмлар билан

БУТЛАЙДИ.

Тел.: 78-84-00, 64-18-98, 64-20-46.

ҚУЙИДАГИ МАҲСУЛОТЛАРНИ СОТАДИ:

- К,Х,НКУ,ГРАТ,ЭЦБ,ВК,ЦГ,ЦВЦ,НД,Д русмли насослар;
- 50-400 диам. зулфин,жумрак,клапан,вентил;
- совутгич-фреон қурилмаси - 2хм-фу-40;
- РМУ-1 папжараси,ГПВ-200 градирня;
- КУ-006,КУ-001 супириш машиналари;
- газ плиталари;
- 100 килоли юк лифти,500 килоли йўловчи ва шифохона лифтлари;
- г/п 2,3.2,5 тонналик крантўсин;
- ДА безакли устун;
- қурумга қарши ПМУ-1 магнитли қурилма;
- ёнғинга қарши ускуналар;
- ВЦ,ВКР,ВЦП-3 вентиляторлари;
- КВБ,КСК калориферлари;
- КВУ қопқоғи,сув иситгичлар;
- қалинлиги 3-5 мм. дераза ойнаси;
- цемент (вагон).

Тел. 64-72-92.

- ТМ,ТМЗ,КТПС трансформаторлари;
- ТДМ,"Искра" пайвандлаш трансформаторлари;

- кабель маҳсулотлари;
- АПВ,ПВ,ПУН,АПУН ўрнатиш симлари;
- изоляцияланмаган А,АС симлари;
- ППС,ПРППМ радио симлари;
- ППВ,ППБН,ШВП ёритиш шнурлари;
- тақсимлаш пунктлари,яшиклари,автоматлар,ўчиргичлар;
- ЯОУ бошқариш яшиклари,Я шитлари.

Тел. 64-20-47.

- МТП,ДМ,МБТП,МП,ЭКМ манометрлари;
- УК,КРА тақсимлаш қутичалари;
- БКТ кабель боксларi;
- РОС,ЭРСУ,СУФ даражасидаги сигнализаторлар;
- СОИ,ВСКМ,СТВ счетчиклари;
- ПВМ,ПМЛ,ПМ,ПМА магнитли пускательлари ;
- ПВ ўчиргичи,ПКУ,УП переключателилар;
- КВ,ПКВ,КУ кнопкалари;
- ёритиш арматураси;
- линия-подстанция арматураси;
- телефон аппаратлари.

Тел. 64-73-48.

НАРХИ КЕЛИШУВ АСОСИДА, ПУЛ ЎТКАЗИШ, ВЕКСЕЛЬ БИЛАН ТЎЛАНАДИ.

МЧЖ «Ф. У. Ш» тугатилади. Даъволар эълон газетада чоп этилган кундан бошлаб бир ой давомида қабул қилинади. Манзил: Тошкент ш., м-в Юнусобод, 16-12-27.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди жамоаси Олий суднинг масъул ходими Ҳожибой Исмоиловга падари бузруквори **ЭГАМБЕРГАН отанинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

Бош муҳаррир Аббосхон УСМОНОВ

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Ҳуқуқ ва қонунчилик 36-37-85;
Иқтисодиёт 36-36-65, 36-07-94;
Маънавият 36-35-60;
Тунги муҳарририят 33-10-28;
Эълонлар 36-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001
Буюртма Г — 0298, 40.290 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва оператор Рустам АЗИМОВ томонидан саҳифаланди.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Навбатчи муҳаррир — О. Раҳимов.
Навбатчи — Қ. Бойхон қизи.
Мусаҳҳиҳ — А. Худойқулов.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.
Босишга топшириш вақти—21.00 Босишга топширилди — 20.40 1 2 3 4 5 6